JIN

2 Aylık Kürt Kadın Dergisi Yıl: 2 Sayı: 6

Nisan 1998 200.000 TL.

"BENİ ASLA YILDIRAMAYACAKSINIZ..."

www.arsivakurdi.org

JUJÎN
2 Aylık Kürt Kadın Dergisi
Yıl: 2
Sayı: 6
Nisan- 1998
Sahibi : Oya Coşkun
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Songül Tanrıkulu
Grafik Tasarım: Roşa
Teknik Uygulama: Fuat, Gülay, Yücel, Fahri
Adres: İstiklal Caddesi. Terkos Çıkmazı. Karaaslan Apartmanı. No: 109 Tünel-Beyoğlu/İSTANBUL
Tel: 0212- 292 18 66
Baskı: Diyar Matbaası
Abone koşulları:
Yıllık (6sayı)
Yurt içi: .1.200.000 TL
Yurt dışı: 30 DM
Yapı ve Kredi Bankası Yayla Şubesi- İstanbul Hesap Numarası: 3004813-2
Almanya temsilcisi: Baran
Jujin 2 ayda bir yayınlanan kadın dergisidir. Kadında bulunanlar tarafından verilen yazıların ve görüştüğümüz insanların görüşlerinin yayınlanması, bizim görüşlerimizle aynı olduğu anlamına gelmez.**Jujin** kadınların seslerinin herhangi bir kısıtlama ve sansüre uğramadan işitilebileceği bir yerdir.

içindekiler:

Sunuş 1

Jujin - 8 Mart 2

Zelal - Bir Daha Hatırlamak ve Hatırlatmak İçin.....6

Hande - 1970-1980 Kürt Kadın Grupları.....8

Canan - Oğlum Ermeni Olduğumu Biliyor 11

M. Bassiouni & M. Mc Cormick -Karşılaştırmaya Devam Etmek İçin.....13

Özlem - Bağımsız Kadın Çalışması - KAMER.....18

Bercan - Köşesinden Kıyısından Bir Sohbet.....20

Necla, Şükriye - Azadi me ne ji mêran girtiye.....24

Armanc - Sevgisiz Çocuk, Al Sevgim Senin Olsun.....27

Sema - Kadının Aşkı.....29

Sibel, Canan - Karaya Sabun, Deliye Öğüt.....32

Jujin - Haberler.....34

Serdil - Ölümsüzlüğe Ulaşan Bir Babanın Ardından..39

Münevver - Civata Kurd û di civatê 41

Şükran Çaçan - Şiir.....43

Roşa - Bu Köşe Yaz Köşesi.....44

Emine - Kömür Karasından Tecavüze.....46

Şilan - Sokak Lambası.....48

Sibel - "Bırakın Ulan Kadını Avrat Yürekliler.....49

Hande - Benim Feminizmim.....51

www.arsivakurdi.org

RONÎ KONSULT & ÜVERSÂT'NING

Merhaba,

JUJİN, ikinci yılına girdi ve bizler, dergiyle birlikte 8 MART'ı ikinci kez yine alanlarda karşıladık. İçimiz neşe dolu.

8 Mart' ta çıkartmayı hedeflediğimiz dergimiz, tahmin edebileceğiniz gibi malum nedenlerle Nisan ayına sarktı. Mart ayı, özellikle biz Kürt kadınları için en yoğun geçen aylardan biri ve Mart'ın yükü bizler için gerçekten ağır. Daha önceden de duyurduğumuz gibi Şubat ayıyla birlikte Dünya Kadınlar Günü' ne hazırlanmaya başladık.

Sürecin yoğunluğunu; 8, 16 ve 21 Mart günlerinde yapılan çeşitli etkinliklerde de yaşadık. Gücümüz ve soluğumuz yettiğince bu etkinlikler içinde yeraldık. 8 Mart' ta Diyarbakır ve İstanbul'daki kutlamalardaydık. 21 Mart' ta, ortak etkinliklere katılarak bayramımızı coşkuyla kutladık. Cezaevlerinde, bizden uzakta olan tüm dostlarımızın da Newroz'unu kutluyoruz.

Dergimizin görsel tasarımında bir kaç ufak değişiklik yaptık. Küçük haber bandımızı (her sayfanın altındaki) kaldırıp yerine ayrı bir haber sayfası yaptık. Haber sayfalarında, bizim de izlediğimiz, Ankara' da yapılan KESK I. Kadın Kurultayı ile ilgili bir yazı da yer alıyor.

Bu sayıda, daha önceki sayılarımızda da yeralan, Kürt kadın gruplarını anlatmaya devam edeceğiz. Kürtçe yazılarımız ve Kürtçe yazabilen kadın yazarlarımızda artış var. Almanya'dan Necla ve Şükriye, Eritre' li göçmen bir kadınla yaptıkları röportajı Kürtçe'ye çevirerek bize gönderdiler. Münevver' de, Canan' dan sonra sürekli Kürtçe yazabilecek yazarımız olma yolunda. Dileriz, Kürtçe yazıp, okuyabilen kadınlarımız çoğalır.

Zelal'in geçen sayıda başlayan "Yalnızca Karşılaştırmak İçin" başlıklı çevirisi bu sayıda da devam ediyor. Şilan'ın "Sokak Lambası" derginin son anlarına yetişti. Ne yazık ki, Hatice Yaşar yazısını yetiştiremedi ve bu sayıda da bizlerle olamayacak. Bercan, değişik yaşam biçimlerine sahip Kürt kadınları ile yaptığı röportajlarını 'Kürt kadınlarının kafasındaki ve hayatındaki erkekler ' başlığıyla toparlayıp dizi haline getirdi. Diyarbakır'da yeni açılan KAMER'İ yine KAMER'den Özlem anlatıyor. Şükran Çaçan, karikatür ve şiiriyle, Armanç'ta "Sevgisiz Çocuk Al Sevgim Senin Olsun" yazılarıyla katıldılar. Derginin yazarlarından Hande, 'Benim Feminizmim ' yazısıyla kendini sorgularken; Serdil, Diyarbakır zindanında öldürülen babası Necmettin Büyükkaya ile yaşadığı o yılları anlatıyor. Ayrıca; Zehra ile Canan'ın, 8 Mart ve Feminizm yazılarıyla gündeme denk düşen yazılarını; Emine, Sema ve Sibel'in ilginç yazılarını da bulabilirsiniz.

'Ne dediler' sayfasıyla, dergimize gösterilen ilginin arttığını görüyoruz. Yapılan eleştirilerin ise, bizim için ne kadar önemli ve yol gösterici olduğunu bir kez daha yinelemek istiyoruz. Yani biz sizlere sormaya devam edeceğiz. Ayrıca cezaevlerinden dostların, mektup ve kartları cevaplayamazsak da bize ulaşıyor, teşekkür ediyoruz.

Bu sayımızda bize yardıma gelenler çoğaldı. Fuat, Cezir ve Fahri yaptıkları sayfalarla; Gülay, doğumuna dört kala sabrı ve enerjisi ile geriye kalan sayfaları azaltarak; Yücel, derginin kalan pek çok sayfasını tamamlayarak ve resimlerimizi tarayarak; Zelal, Kürtçe redaksiyonda Mamoste Yakub' a sunduğu katkılarıyla ve diğer tüm yardımlarıyla bizimle birlikteydi. SİPAS, SİPAS, SİPAS...

İÇERDE ve DIŞARIDA OLAN TÜM KADINLAR, 8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNÜZ KUTLU OLSUN...

*** Geçen sayıdaki "Global Araştırma Ağı " yazısında, yazarların isimlerinin yer aldığı sütunda, Necla'nın adı yeraldı.Sunuşta belirttiğimiz halde, silmeyi unutarak, yazarıymış gibi algılanmasına neden olduğumuz için Necla'dan özür diliyoruz.**

**** "İnsana Dair" yazısında "En çok isyan ettiğim şey ise ,ekonomik koşullarımın çok kısıtlı olması. Şiirin daha fazla yaşamımı ve yazmamı engellemesi" yerine "şiiri, daha fazla yaşamamı ve yazmamı engellemesi" olacaktı. Ruhan Mavruk üzgünüz.**

*****Teknik kazalara sürekli maruz kalan Emine'nin yazılarına, geçen sayıda "Bir Yanlışta Sen Yap Senem"yazısı da eklendi. Son cümlesi kazaya uğradı, kasıt yoktu. Emine bizi affet...**

8 MART

TARİHÇESİNDEN ANEKDOTLAR

Zehra Canan

8 Mart1857 tarihinde New York'ta tekstil işçisi kadınlar işten çıkarılmalarını ve düşük ücretlerini protesto ettiler. Çalıştıkları fabrikayı terketmemekte direten kadınlardan 129'u anlaşılmayan bir nedenden dolayı fabrikada çıkan bir yangında ölmüştü. Bu kadınlar, çalışma saatlerinin 10 saate düşürülmesi, daha iyi ücret ve çalışma koşullarıyla ilgili taleplerini aynı gün ifade etmişlerdi. Bu ilk başkaldırıdan sonra kadınlar yine 8 Mart günü 1908'de, Newyork'ta yaptıkları yürüyüşle bir defa daha isyanlarını dile getirdiler. Bu yürüyüşte, çalışma koşullarının düzeltilmesinin yanısıra, oy hakkı ve çocuk iş gücünün bir yasa ile korunmasını da talep ediyorlardı. Tüm bunlar, 8 Mart'ı kadınların her türlü taleplerini ifade ettiği mücadele gününe dönüştüren ilk ve en önemli adımlardı.

1910'da Kopenhag'da 17 ülkeden 100 kadın delegenin katıldığı II. Enternasyonal Kadınlar Konferansı'nda, Alman delege **Clara Zetkin**'in, Amerikalı kadınların grev yaparak simgeleştirdikleri 8 Mart'ın "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanması önerisi kabul edildi. Artık , bundan sonra 8 Mart bir çok ülkede kutlanmaya başlandı. Bundan bir yıl sonra Avusturya, Almanya, Danimarka

ve İsviçre'de yapılan Emekçi Kadınlar Günü kutlamalarına bir milyondan fazla kadın emekçi katıldı. Bunu izleyen yıllarda 8 Mart değişik coğrafyalarda yaşayan farklı kadınların farklı sorunlarını ifade ettikleri bir gün haline geldi. Tarihe geçen 8 Mart kutlamalarından İlk akla gelenler şunlar;

25 Mart1911'de New York kentinde, çoğu İtalyan ve Yahudi olan, göçmenlerin çalıştığı Triangle yangınında140 kadın işçi yanarak öldü. Daha sonraki 8 Mart kutlamalarında bu facia protesto edilmiş ve nedenleri gündemde tutulmuştur.

1913-1914 yıllarında Avrupa'da kadın işçiler, 8 Mart Günü'nü savaşa karşı protesto ettikleri bir güne dönüştürdüler.

8 Mart1948'de Fransa'da Komünist Partisi ve CGT Sendikası'nın çağrısı üzerine Paris'te100 bin, Marsilya'da 12 bin, Lille ve Lyon'da 5 bin kadın çok coşkulu bir yürüyüş yaptılar.

Fransa'da Sosyalist hükümet **8 Mart'ı 1982**'de devlet töreni ile kutlama gününe dönüştürdü. Ancak bu bir çok feministin tepkisiyle karşılandı. Zira onlara göre 8 Mart'ı resmi olarak kutlamak demek protesto gününden çıkarıp "Anneler Günü" şekline dönüştürmek demekti.

Washington'da kadın tarihine en büyük kadın eylemlerinden biri olrak geçecek bir gösteri düzenlendi. Gösteride 100 bin kadın muhafazakar hükümetin **"kürtaj"** hakkını kısıtlama girişimini kınadı.

Eski Sosyalist Blok'ta 8 Mart'lar resmi tatil günü ilan edilerek devlet töreniyle kutlanırken, **Sovyetler Birliği**'nde 1988 yılına kadar "Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanan 8 Mart, 1988'de"Ülkede Saint-Petersbourg Günü"ne dönüştürüldü ve kadın işçilerin anısına düzenlenen ilk "Güzellik Yarışması Günü" için de en uygun gün olarak seçildi!!!

Şili gibi kadın hakları konusunda daha geri olan üçüncü dünya ülkelerinde (Türkiye'de olduğu gibi) ise 8 Mart çok yönlü politik bir protesto gününe dönüştü. Bu ülkelerde halen protesto eksenli kutlanan 8 Mart'lar kimi zaman şiddetle bastırılıp polisle çatışmaya dönüşmekte.

Birleşmiş Milletler Örgütü, **1975** yılında 8 Mart'ı **Dünya Kadınlar Günü** olarak ilan etmesiyle 8 Mart bir çok ülkede resmi gün olarak kabül edildiği gibi, aynı zamanda daha meşru bir gün haline de geldi.

Türkiye'de ise ilk kez **1920** yılında **İstanbul**'da kutlanan 8 Mart, uzun bir süre pek hatırlanmadı. 1975'te Birleşmiş Milletler'in 8 Mart'ı sahiplenmesine karşı sol örgütler, sendikalar, aydınlar ve bazı Demokratik Kitle Örgütleri harekete geçti ve 8 Mart'ı açık alanlarda ve salonlarda kutlamaya başladı.

1980 sonrası yaşanan darbenin etkisiyle uzun süre sessiz kalan kadınlar, kapalı spor salonlarında yaptıkları kutlamaları daha sonraları özellikle **1994-1995-1996** yıllarında kitlesel olarak alanlarda miting veya şölenlerle kutladılar.

1997 yılında ise, Türkiye tarihinin en görkemli ve geniş katılımlı kadın mitingi olan **"8 Mart Artık Örgütlü Kadın Mitingi"** coşkulu ve protesto amaçlı bir biçimde kutlandı.

1998'de 8 Mart, **"Savaşa ve Kadına Yönelik Şiddete Son"** temasıyla sadece kadınların organize ettiği ve katıldığı bir mitingle coşkulu ve protesto amaçlı bir şekilde kutlandı. Nice 8 Mart'lara!

8 Mart artık örgütlü

Tecavüzcü Polisler Hesap Verecek

Savaşta Cinsel Tacize ve Tecavüze Son

Ağlama Öfkelen, Örgütlen

Tecavüzün Utancı Bize Ait Değildir

www.direnisgundem.org

Biji Tekoşîna Jin ên Kurd

Savaşa Kadına Yönelik Şiddete Hayır

Kadınlar örgütlenmeye barışı örgütlemeye

Tecavüzü bir daha Hatırlamak ve Hatırlatmak için...

O'nu sıcak kahverengi gözleriyle, her an mahçup bir gülümsemeyle kıvrılabilecek dudaklarıyla, hareketli elleriyle, kendinden emin tavırlarıyla sevdim. O'nu çok sevdim. O beni tanımıyor, benimle ilgili herhangi bir şey bilmiyor. Bense onu çok sevecek kadar tanıyorum.

Şimdilerde Mardin'in Derik ilçesinde yaşadığını, üç kızı olduğunu, ilk kızının ismini yaşadıklarından dolayı Eziyet koyduğunu, bir devleti inancı ve kendine güveni ile dize getirdiğini, ve daha pek çok şeyini biliyorum. Bunlar yakın geçmişine ait bilgiler. Bir de tabii altı yıl öncesini, henüz Derik'in bir köyünde yaşarken askerlerin köylerini basıp, tüm köylüleri ilkokula topladıktan sonra aralarından O'nu, yengesini ve babasını seçip Derik karakoluna getirerek yaklaşık dört gün göz altında tuttuklarını biliyorum. O kahrolası dört günün ilk gününde O'na defalarca tecavüz edildiğini, o dört gün boyunca gözlerinin hep bağlı olduğunu ve sonra da hiçbir gerekçe gösterilmeden köyünden çok uzakta bir yerde, kırsal bir alanda salıverildiğini biliyorum.

Hikayenin buraya kadar olan bölümü ülkelerinde savaşı yaşayan her kadının başından geçebilecek şeyler. "Geçebilecek" diyorum ama bunu, kendi açımdan kanıksanabilecek bir şey olduğu için değil ama artık çok fazla yaşandığı için, bilindiği için diyorum. Benim için hikayenin bundan sonrası daha önemli. Çünkü O'nun durmadığını, yılmadığını, hep mücadele ettiğini de biliyorum aynı zamanda. O'nun daha sonra muayene ve rapor için önce doktora, sonra ailesiyle birlikte savcılığa suç duyurusunda bulunmak üzere harekete geçtiğini, yapılanlar karşısında yerinde oturmak yerine onların üstüne gitmeyi seçtiğini, kendisine yapılanların herkes tarafından bilinmesi için ne kadar zor da olsa başından geçenleri defalarca anlattığını ve en sonunda iç hukuk yollarıyla hiçbir yere varamayacağını anlayıp Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine baş vurduğunu biliyorum.

Tehdit, belirsizlik, korku ve

dirençle geçen dört yıllık bir süreçten sonra açtığı davayı kazanarak dünyadaki bütün kadınlara örnek bir davranış sergilediğini biliyorum. Bir devleti mahkum eden, savaşta tecavüzün de cezasız kalmayacağını gösteren, direncin ve kararlılığın timsali bu kadın Şükran Aydın'dı. Bir kadın olarak O'na çok şey borçlu olduğumu, O'nu örnek aldığımı belirtmeliyim. O'nun yaşadıklarına teslim olmamasının, olan bitenin üzerine cesaretle gitmesinin hem tek tek kadınlar hem de bir bütün olarak tüm kadınlar için çok anlamlı olduğunu düşünüyorum.

Kadınların hangi toplumsal sınıf, statü, ulustan geldiklerine, evli bekar, çocuk yetişkin olmalarına bakılmaksızın hepsinin tecavüz tehlikesiyle karşı karşıya oldukları gerçeği dehşet bir şey. Ama belki de daha da dehşet olan bu kuvvetli ihtimalin en küçük bir fırsatta bile hayata geçmesi, pek çok kadının bundan fiziksel ve ruhsal olarak büyük yaralar almaları.

Bence artık birilerinin hayatlarının neredeyse vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelen cinsiyetçiliğin kutsallaştırıp altın bir taç gibi başımıza oturttuğu aile kurumunda yaşanan cinsel şiddetin ifşa edilip sona erdirilmesi gerçekten de zor, ama tabii ki imkansız değil. Ama bizler en azından sokaktaki, savaştaki, göz altındaki tecavüzlere hayır diyebilir, bunlara maruz kalmış kadınların yanında yer alabilir ve olup bitenlerden biz kadınların değil tam aksine faillerin utanması gerektiğini haykırabiliriz.

Şükran Aydın gibi kadınları unutmamalı, her fırsatta hem eylemlerimiz hem de sözlerimizle onların yanında olduğumuzu göstermeliyiz. Yoksa yaşananlar yansıtılmaya çalışıldığı gibi yalnızca bireysel bir sorunmuş gibi kalır, içerdiği politik anlam ve önemi harcanmış olur. Bizler belki de sadece bir tek şeyden hareketle cinsel şiddete karşı çıkıyormuş gibi görünebiliriz ama bu bizi aile içi şiddete, sokaktaki şiddete ve onların en katmerli hali olan cinsel şiddete bir bütün olarak karşı çıkma enerjisini ve gücünü verebilir. Tek başına sadece "bazı" kadınların değil ama hepimizin ya da kendimizin de - tecavüze uğramamış olsak bile- cinsel şiddetten muzdarip olduğumuzu düşündüğümüzde bile bu konunun çok önemli olduğunu anlayabiliriz. Kişisel olarak ben sokaktaki cinsel şiddetten çok etkilendiğimi, kendimi o anlarda çok çaresiz hissettiğimi söyleyebilirim.

Şükran'ın kişiliğine, ulusal kimliğine, ruhuna ve bedenine yapılan bu saldırıyı kendime yapılmış kadar içimde hissediyorum. O'nun yaralanmışlığı benim, O'nun zaferi benim oluyor.

Ve bu kendimi pek ifade edemediğimi düşündüğüm yazıya bir son söz olarak şunları söyleyebiliyorum; Bütün bunlar içimde inanılmaz bir sıkıntı, öfke ve hınç biriktiriyor. Şükran'ın kişiliğine, ulusal kimliğine, ruhuna ve bedenine yapılan bu saldırıyı kendime yapılmış kadar içimde hissediyorum. O'nun yaralanmışlığı benim, O'nun zaferi benim oluyor. Sonra içimdeki öfke ve nefret savaşta, evinde, sokakta, işyerinde cinsel şiddete uğrayan bütün kadınlar adına birikiyor. Benim derdim bu hıncı ve öfkeyi başka kadınların hınçları ve öfkeleriyle birleştirebilmekte.

1970 -1980 ARASI KADIN GRUPLARI (II)

Rizgarî ve Alarizgarî

II. Kadın Tanık

Jujin'ın beşinci sayısında "1970-80 arası Kadın Grupları (II)" dizisinin ikinci grubu olan Rizgarî ve Alarizgarî dizisine, bu örgütlenme içinde yer almış kadınlara ulaşma güçlüğü nedeniyle ara vermek zorunda kalmıştım. Bu güçlük hala devam ediyor. Daha önce de değindiğim gibi Kürt kadınlarının görünmezliğini görünür kılmanın ne kadar zor olduğu, bu nedenle kadınların tanıklıklarının önemi bir kez daha ortaya çıkıyor. Bu sayıda Rizgarî - Alarizgarî sürecinde yer alan ikinci tanığımız Feride ile söyleşi yaparak diziye devam ediyorum.

-İlk örgütlülük anlayışınız Rizgarî süreci ile başlayıp, yine o anlayışla mı devam ediyor? İlk "kadınlık" bilincine "örgüt öncesi" veya içindeyken mi, örgüt dışındayken mi vardınız?

Evet, ama aynı anlayışla devam etmiyorum. Çünkü Rizgarî vb. hareketlerin sürecin çok gerisinde kaldıklarını, değişen ve gelişen halkın talepleriyle birlikte bireylerin de talebine gereken yanıtı vermediklerini düşünüyorum. Cezaevinden çıktıktan sonra ve evlilikle birlikte toplumun, ailelere bakış açısını daha iyi kavradım. Toplumumuzda kadınları yıpratmak için her türlü yöntemin kullanıldığını gördüm.

-Örgütlülük sürecinizde tepeden mi gördünüz yoksa tabandan mı?

Tabandan gördüm.

-Kadınların örgütlenme yoğunluğu açısından-diğer hareketlere nazaran- bir doyuruculuktan sözetmek mümkün müydü?

Diğer örgütlenmelere nazaran sayısal olarak daha az olmalarına karşın, katılım gösteren kadınlar hareket içerisinde varlıklarını kanıtlayabilmek için yoğun bir çaba içerisindeydiler.

- Sizce kadınların farklı yerlerde yeralmalarının nedeni farklı anlayışların kadın sorununa yaklaşımlarından mı kaynaklanıyordu?

Hayır, kadın sorununa farklı yaklaşımlar olmasından kaynaklanmıyordu. Kadın sorunu taliydi. Ulusal sorun öncelikliydi.

-Sizce kadın sempatizanlar sayısal oranları doğrultusunda yönetimlerde var mıydılar? Ve daha çok hangi alanda yoğundular.

Varolan kadın sempatizanlar sayısal oranları doğrultusunda yönetimlerde yer aldılar. Yoğunluk en çok öğrenciler arasındaydı. Yani öğrenci kadınlar yoğundu.

- İçinde yeraldığınız anlayışın kadın sorunu ile ilgili perspektif ve çalışmalarını ana hatlarıyla anlatarak elde ettiğiniz

kazanımların neler olduğunu açıklar mısınız? Genel anlamda kadın sorunları pratik anlamda kadınları örgütlemek için özel çalışma alanları var mıydı? (dernek, vakıf, kadın komisyonu vb.)
Toplumda gelişim süreci içinde bilimsel olarak incelemek ve kadınların çifte sömürüye maruz kaldığını, bunun da sosyalizmde çözüleceği tezimiz vardı. Kadınlarla birlikte yaptığımız eğitim çalışmaları vardı. Özel olarak kadın örgütlenmemiz yoktu. Yalnız başına kadın komisyonları da yoktu.

- Kadınlarla ilgili yapılan etkinliklerde kadınları etkinleştirme ya da yetkinleştirme amacı var mıydı?
Evet kadınlara verilen özel eğitim çalışmasında amacımız kadınlara toplumsal bir bilinç vermek ve faaliyetlere fiilen katılmalarını sağlamaktı.

- Kadınlar için eğitim çalışması yapılıyor muydu?
Evet.

- Bu süreçte kadınlığınızı ve cinselliğinizi yaşarken varolan yaklaşımları özelden genele değerlendirerek konuyla ilgili ilginç bir anınızı anlatır mısınız?
Kadın erkek arasındaki özel ilişkiler hareket içerisinde çok tepkiyle karşılanırdı. Var olan veya olabilecek ilişkilerin önü iyi bir satranç hamlesi gibi ustaca kesilirdi.

- Beraber çalıştığınız erkek yoldaşlarınızın kadın konusunda teori ve pratikleri arasında farklılıklar var mıydı? Olduysa ne zaman farkettiniz? Farkettiğinizde size karşı olan davranışlarında değişme oldu mu?
Evet vardı. Teorik olarak mangalda kül bırakmazken pratikte en yakınlarını işin çok uzağında tutmak gibi yaklaşımları vardı. Ama düzenin nimetlerinden de faydalandırıyorlardı. Hareket içindeyken farkettim. Alabildiğine pişkindiler. " Ne yapalım gelenekler böyle" deyip geçiştirirlerdi. Dolayısıyla bariz bir değişme olmadı bana karşı.

- Parti içinde hak ettiğiniz halde kadın olmanızdan dolayı elde edemediğiniz mevki, ürün, kazanım vs. var mı?
Yok

- Bugün vardığınız noktada hangi yanınız ağır basıyor. Bunu biraz açalım mı?
Kadınlar olarak o kadar sorunluyuz ki, hayatın her alanında çalışıp didinerek, dişediş, gözegöz mücadele vererek ve hiçbir şeye rahatça sahip olmadan erkeklere nazaran daha ağır bedeller ödeyerek geldim. Kadın olarak bu bölgede faaliyete başladığımda erkek arkadaşlar tarafından, bir kaçı dışında kabul görmek, kabullenilmek zor oldu. Düşmanca tavırlarına karşın var olabildim. Eski devrimciler biz kadınların önlerinde engel olacağımızı

Kadın erkek arasındaki özel ilişkiler hareket içerisinde çok tepkiyle karşılanırdı. Var olan veya olabilecek ilişkilerin önü iyi bir satranç hamlesi yapar gibi ustaca kesilirdi.

düşündüler. En önemlisi bölgemizde yaşanan sorunların hala devam ediyor olması ve bu sürece dışardan seyirci kalmadan katkıda bulunmanın gerektiği kanaatindeyim. Her insanın kendi gücü oranında katkısını sunması gerekiyor.

-O günden bugüne geçirdiğiniz deneyimler doğrultusunda siyasal yapılanmalar içerisinde kadınların ikinciliği kabullenmelerinin günahını kime (erkeklere- Kadınlara-düzene) çıkarıyorsunuz.
Erkeklerin egemen anlayışına ve bunu devam ettirmekte fayda gören düzene, kadınlarda (kadınları 3. sırada günahlı buluyorum) görüyorum.

- Bağımsız kadın hareketinin tartışılmasının tam da ideolojik ayrışmaların yaşandığı sürece ve 12 Eylül sonrasına rastlamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?
Bu süreçte kadınlar, yakınlarının cezaevi, işkence vs sürecinde yalnız kalmamaları için yürekten inanarak, direnişlerde ayrı örgütlenme dahil olmak üzere aktif olarak yerlerini aldılar. Çünkü 12 Eylül süreciyle başlayan ve günümüze kadar devam eden bölgemizin sorunları ve ağır baskılarla birlikte kadınlar da toplumsal muhalefetin zorunluluğunu yaşadılar. Çünkü ölen, yakalanıp işkence gören, kaybolanlar yakınlarıydı.

-Gelinen noktada Kürt kadınlarının feminizmi tartışmaya başlamalarını neye bağlıyorsunuz?
Kürt kadınlarının Türk kadınlarına oranla feodal değer yargıları, geri kalmışlık nedenleriyle daha fazla ezildiklerinden dolayı.

-Sosyalist, Kürt ve kadın...Bu üçlü kimlikle birlikte kadın sorunuyla ilgili çalışmalarınız neler? Ve bu kimliklerden hangisi sizde ağır basıyor?
Mesleki olarak kadınları araştırıyorum. Sosyalist kimliğim ağır basıyor.

-Genelde her ideolojinin yarattığı bir kadın tiplemesi var. Sizin tiplemeniz...
Özgün tavırları, teorik-pratik anlamda radikal davranan toplumsal bir takım değer yargılarını takmaksızın kendi değerlerini yaşamasını bilen kadın tiplemesi yarattı. Hırslı başarılı insanlar çıktı. Bizim harekette ev içi yaşama entegre kadın tipleri olmadı. Evli olanlar dahi yaşamın içinde yerlerini aldılar. "Xace'nin sabahlara kadar sigara ve çay içip kendini-toplumu anlatıp yoldan çıkardığı kadınlardan sıradışı kadınlar çıkar elbette".

-Son olarak söylemek istediğiniz birşey var mı?
Son olarak şunu da söylemeden edemeyeceğim: Politik hayatta, hayatın her döneminde kısa kesintiler (zorunlu) dışında, faaliyet gösterdiğimiz halde, sosyalist gelenekten geldiğimiz için bireysel kariyerist tutkularımız olmadı. Her türlü ilişkimizde son derece net, dürüst ve açık olduk. *Bunun sancılarını çeken "devrimin hamalları" olan bizim dönemin insanları oldu.* Kadın olarak bu bölgede faaliyete başladığımda erkek arkadaşlar tarafından, bir kaçı dışında kabul görmek, kabullenilmek zor oldu. Düşmanca tavırlarına karşın var olabildim. Eski devrimciler biz kadınların önlerinde engel olacağımızı düşündüler. En önemlisi bölgemizde yaşanan sorunların hala devam ediyor olması ve bu sürece dışardan seyirci kalmadan katkıda bulunmanın gerektiği kanaatindeyim.

Canan yazdeh

OĞLUM ERMENİ OLDUĞUMU BİLİYOR

"Hepsini meydana toplamışlardı. Bize neler yapacaklar korkusuyla bakıyorlardı, her iki tarafta dizilmiş müslüman komşularına. Tanıdık bir göz, yardım edecek bir yüz arıyordu içlerinden biri. Sonunda birini görmüştü. Usulca yaklaştı ona. "Bana yardım et", oysa o yardıma yanaşmadığı gibi, "nasılsa ölüyorsun paranı ve altınlarını bana ver" dedi. Baktı ki yardıma yanaşmıyor komşusu, "sana paralarımı vereceğim" dedi. Bunca komşuluğun, dostluğun bedeli bu olmamalıydı diyordu içinden. Madem bana yardım etmiyorsun, üstelik paralarımı istiyorsun, sen de benim gibi ölmelisin diyerek elinde gizlediği bıçağıyla ölmeden önce onu vurdu. Ardından korkunç bir acıyla o da can verdi."

Bu ve buna benzer bir çok söylenceyi çocukluğumuzda hep duyardık. Babaannem, ananem ve bir çok yaşlıdan bazen bize hikaye gibi gelen bu olayları sık sık duyardık. Hikaye gibi gelirdi çünkü inanılmaz şeylerdi, ürpertici, korkunç, acımasızdı bütün bunlar.

Ortaokul yıllarında öğretmenimiz çevrenizde yaşanan bir olayı yazmamızı istemişti. Bu bir tatil ödeviydi. Bende Ermenilerle ilgili bu duyduklarımı yazmaya karar verdim. Ve yukarıdaki öykülerin benzeri bir çok öyküyüde büyüklerimden dinleyerek, kendimce Sason'da yaşanan "Ermeni Soykırımı"nı anlatmıştım. Tabii, başarılı ve sevilen bir öğrenci olarak ben bu terbiyesizliğim ve kendini bilmezliğim konusunda çok azarlandım. Çünkü hayal ürünüymüş bütün bunlar. Öyle şeyler ne Türkiye'de ne bizim o küçük ilçemizde yaşanmamıştı. Anlayacağınız o ödevimden zayıf almıştım.

*Amme Ware, annemin üvey babaannesiydi. Onun farklı olduğunu hep bilirdim. Fakat farklılığının sebebini ve hikayesini çok sonraları öğrendim. Amme Ware, genç ve tek çocuğu olan bir Ermeni kadınıydı. Bu olaylar sırasında "katliama" katılan annemin dedesi, onu ve çocuğunu Sason çayına atmak üzereyken ondan Müslüman olması ve kendisiyle evlenmesi karşılığında hayatını bağışlayacağını söyler. Ancak Ware bunu kabul etmez.

Bunun üzerine akrabam Ware'nin çocuğunu çaya atar. Yine de kabul etmez. En sonunda Ware'yi de çaya atar. Çayda büyük dikenlikler vardır, oda bu dikenlere tutunur. Tutunduğu dikenlerden silkelerken can havliyle Ware teklifi kabul eder. Gecenin karanlığına kadar orada saklanır. Daha sonra Ware nene, istemeyerek de olsa din değiştirmeyi kabul eder ve onunla evlenir. Yeşil gözleri ve sarı saçlarıyla hatırladığım Ware'ye bazen takılırlardı. Sizin altınlarınız çoktu, sen bilirsin nerelere gömüldüklerini, hadi söyle diye.

Amme Emine, Amme Şamam da ermeni kızlarıydılar. Onların da hikayesi Ware'ninkine benzerdir. "Soykırım " zamanında kaçırılırlar, din değiştirmeleri sağlanır. Emine nine şu anda canlı ve Ermeni kökenli tek tanıktır . Emine nine koyu bir müslüman ve hacca gitmiş bir müslümandır.

"Katliama" Sason aşiretleri de katılırlar. Rivayete göre bu olaylara katılmayan ender insanlardan biri de, zamanın en dindarlarından ve sert ağalarından biri olan Faqi Said'tır. Olaylar sırasında hacı, komşusunun üç çocuğunu alır, ahırda saklar. Kimse onları görmesin diye de ahırda üç-dört metre derinliğinde bir çukur kazıyarak onları buraya gizler. Bu gizlilik epey zaman sürer, çocuklar günlerce ahırda , bok çukurunun içinde beslenmek zorunda kalırlar. Ev sahibesi kadının elinde yemeklerle ahıra gittiğini gören kötü komşuları bundan şüphelenirler. Bunun üzerine takibe alırlar. Şüpheleri doğrulanınca çocukları ihbar etmek isterler. Evin sahibesi kadın ihbarcı komşularını uyarır. İhbar ederseniz sizde canınızdan olursunuz der. Çünkü katı bir müslüman, bir aşiret lideri ve otoriter olan bir insandır kocası. Devletle işbirliği yapmayı, Ermenileri öldürmeyi reddeden biridir. Onun bu özelliklerini bilen komşuları, karısının bu uyarısıyla vazgeçerler. Şu anda Sason'da yaşayan Ermeni'lerin bu üç çocuktan çoğalarak genişledikleri herkes tarafından bilinir.

Kadınların savaş ganimeti olması ne Ermeni kadınlarıyla başlamıştı ne de onlarla son bulacaktı. Fakat şimdiye kadar olanlar "Ermeni Jenosidi"nde olduğu kadar kapsamlı olmamıştı. Amme Warê, Amme Şamam, Amme Emine bunların sadece bir kısmı, o da bizim bildiğimiz bir kısmı.

Kürtler yıllardır ezenlere karşı mücadele ederlerken tarihin bir döneminde kendileri ezen olmuşlardır. Hem de düşmanlarının tuzağına düşerek bunu gerçekleştirmişlerdir. Kürtlerin,Kürt erkekliğinin ak ve pak olmadığı, Ermenilere karşı en azından bir özür borçları olduğu kesindir.

Sason çayı meşhur bir çaydır. Bir gelin gibi coşar, bir at gibi kükrerdi. O malum olaylar sırasında o gelin gibi çay; kankırmızısı olmuştur kardeş kanıyla, boynu bükülmüş, cesetleri taşıyamaz olmuştur. Sason Çayı da bu utanca ortak olmamak için direnmişti. Doğanın isyanıydı bu, haksızlığa. Doğanın isyanıydı, insanların merhametsiz kalplerine. Doğanın isyanıydı bu, çocukların çığlığına...

*Amme: Arapçada hala

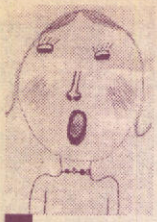

KARŞILAŞTIRMAYA DEVAM ETMEK İÇİN...

"Beni Asla Yıldıramayacaksınız..."

Jujin'ın Ocak 1998 sayısında yayımlanan "Yalnızca Karşılaştırmak İçin..." isimli yazının bir devamı olan bu yazıda, eski Yugoslavya'da bir savaş taktiği olarak kadınlara uygulanan cinsel şiddetin nasıl gerçekleştiği ele alınıyor.

Eski Yugoslavya'da cinsel şiddet ile ilgili yapılan alan araştırmaları sonucunda elde edilen en kesin sonuç şuydu; cinsel şiddet kendisini yalnızca Bosna'daki çatışmaların bir sonucu değil aynı zamanda bir savaş taktiği olarak gösteriyordu. Bu şiddet açıkça ve sistematik olarak "etnik temizlik"in bir aracı olarak kullanılıyordu.
Sivil nüfusun yerinden yurdundan sürülmesi "Büyük Sırbistan" emeline ulaşmak adına yapılan bir uygulamaydı. Şiddetin, terörün ve sindirmenin birçok aracı bu yolda kullanıldı. Burada hedeflenen sivil nüfusun terörize edilmesinin sebebi, bu açıdan bakıldığında çok açıktı. Bu politika aynı zamanda mağdurların ve ailelerinin bir daha bu suçların işlendiği köylerine, kasabalarına ve şehirlerine geri dönmemesine de yönelikti. Bunun en sağlam kanıtı cinsel şiddet mağdurlarına ve ailelerine yapılanın bir yıl boyunca yaygın bir biçimde uygulanmasıydı. Böyle bir planın 1991 Ağustos'unda ve savaş başlamadan önce yapıldığı yönünde pek çok rapor mevcuttur. *
Ayrıca dikkat çekici bir diğer nokta bu türden olayların neden Mayıs 1992 ile Haziran 1993 tarihleri arasında daha da sıklaştığı ve faillerin kendilerine yöneltilen suçları neden inkar etmedikleriydi. Bir görüşe göre,bunun sebebi böyle olayların yaygınlaşarak artmasını sağlamaktı. Ancak, Aralık 1992 ile Mayıs 1993 arasında her aya 500 cinsel şiddet vakasının düşmesi ve bunların dünya basınında geniş bir biçimde yer almasından sonra ani bir inişe geçtiği de bir başka gerçekti.
DePaul Uluslararası İnsan Hakları Hukuku Enstitüsü'nün araştırmaları sonucunda elde edilen raporlar ışığında Komite, cinsel şiddeti uygulayan ve ondan etkilenen grupları şöyle sıraladı; Bosnalı Müslümanlar, Bosnalı Sırplar, Katolik Bosnalılar ve Hırvatlar, Hırvat Müslümanlar ve diğerleri. Bunun mağdurları esas olarak Bosnalı Müslümanlar iken asıl failler Bosnalı Sırplardı.** Cinsel şiddetin uygulandığı kampları denetleyenler Sırplar'dı ve buralarda aynı zamanda işkence ve cinayet de işleniyordu. Kamplar daha çok Drina ve Sava ırmakları boyunca uzanan Sırbistan'ın Hersek ve Hırvatistan ile sınır olduğu stratejik yerlerde bulunuyorlardı.
Komite tarafından toplanan bilgilerin ışığında cinsel şiddetin uygulanma biçimleri arasında coğrafik farklılıkları aşan benzerlikler bulundu. Sonuçta beş

uygulama biçimi tespit edildi.

Cinsel Şiddetin Yağma ve Sindirme Yöntemiyle Uygulanması

Bu uygulama büyük çatışmaların olduğu zamanlarda gerçekleştiriliyordu. Gerginlik tırmandıkça saldırgan grup yerel yönetimi ele geçiriyor ve çevreye terör saçmaya başlıyordu. Paramiliter güçler, yandaşları veya erkek çeteleri evleri basıyor, evdekileri döverek sindiriyor, eşyalarını çalıyor ve kadınlara çoğunlukla herkesin gözü önünde cinsel saldırıda bulunuyorlardı. Rapor edilmiş bir olay dindar bir aileden gelen yaşlı bir Müslüman kadının başından geçmişti. Silahlı adamlar, 19 yaşındaki sarhoş bir Sırp gencini bu kadına, ailesinin ve komşularının gözleri önünde köy meydanında tecavüz etmesi için zorlamışlar. Genç adam anlaşılan bunu yapamayacak kadar sarhoşmuş ve tecavüz, adamlar için büyük bir eğlenceye, diğerleri için ise büyük bir utanca dönüşerek gerçekleştirilmiş. Bir başka olayda ise, Bosnalı Hırvat bir kadına altı yaşındaki kız kardeşi ve beş aylık kızının gözleri önünde sekiz silahlı adam tecavüz etmiş.

Bu uygulama söz konusu yerlerde Hırvat bir paramiliter grubun kadınları kaçırarak, defalarca tecavüz edip sonra da terk etmeleri şeklinde de gerçekleşiyordu.

Çatışma Sırasında Cinsel Şiddet

Saldırgan güçler köy veya kasabaya saldırdıklarında insanları önce bir araya topluyorlar, daha sonra da cinsiyetlerine ve yaşlarına göre ayırıyorlardı. Bu sırada bazıları çevrede kontrolü sağlarken, bir kısmı da evlerde kadınlara tecavüz ediyorlar ve onları taciz ediyorlardı. Kalan kadınlara ise köy meydanında herkesin önünde cinsel şiddet uyguluyorlardı.

Bir tanığın anlattıklarına göre yaşlı bir kadına ve diğer kadınlara yaklaşık 100 kişinin önünde tecavüz edilmişti. Bütün bunlardan sonra köy halkı toplama kamplarına götürülüyordu.

Toplama Kamplarındaki Cinsel Şiddet

Köy meydanında birbirlerinden ayrılan kadın ve erkekler kamplara getirildikten sonra savaşabilecek erkeklere işkence ediliyor, idam ediliyor veya kendileri için çalıştırılmak üzere başka yerlere gönderiliyorlardı. Kadınlar ise genellikle askerlerin, paramiliter güçlerin, kamp nöbetçilerinin ve hatta bazı sivillerin kendilerini seçerek alıp tecavüz ve taciz edebilecekleri kamplara götürülüyorlardı. Çoğunlukla nöbetçiler geceleri kadınların toplu olarak tutuldukları odalara dalıyorlar, yüzlerine fenerlerini tutup, aralarından gelişigüzel herhangi birini seçerek kamptaki herkesi terörize ediyorlardı. Seçilen kadınlara tecavüz edildikten sonra bunlar ya öldürülüyor ya da kampa geri getiriliyordu.

Bunun dışında bu tür kamplarda kadınlar tüm tutukluların gözleri önünde tecavüz ve tacize uğruyorlardı veya tutuklular birbirlerine tecavüz ettiriliyordu. Bazen kamp komutanı da yapılanlara ya bizzat katılıyor ya da olup bitenleri izliyordu. Bütün bunlara ayrıca işkence, dayak ve aşağılamanın pek çok biçimi de eşlik ediyordu. Bu kamplarda erkekler de herkesin önünde cinsel şiddete uğruyordu. Örneğin, bir tutuklu bir diğerinin genital organlarını ısırması için zorlanmıştı.

Özel Kamplarda Cinsel Şiddet

Bu kamplardan sağ olarak kurtulabilenler, kendilerinin cinsel şiddete uğramalarının sebebinin bir tür cezalandırma olduğuna inanıyorlardı. Buradaki kadınların hepsi tecavüz ve tacize uğruyorlardı. Bunlara ayrıca dayak, işkence ve başkalarının tanıklığı da eşlik ediyordu.

Bazen başka uygulamalara da baş vurularak aşağılanmanın katsayısı arttırılıyordu. Örneğin, kızlara diğerlerinin gözleri önünde tecavüz ediliyor, içki içiriliyor, mayınların üzerinde oturmaları veya pencereden dışarıya atlamaları isteniyordu. Benzer olayların Sırpların, Hırvatların ve Müslümanların denetimindeki kamplarda da olduğu rapor ediliyordu.

Failler pek çok kere bunları kadınları hamile bırakmak için yaptıklarını belirtiyorlardı. Örneğin, bir kadının Çetnik isminde bir erkek çocuk doğuracağı ve onun Müslümanları öldürebilecek aşırı bir Sırp milliyetçisi olacağı söyleniyordu. Sarayevo, Tuzla ve Zenica'daki hastaneler 1992-1993 yıllarında kürtaj için gelen kadınlarla dolup taşmıştı. Ancak bunun yanısıra pek çok hamile bırakılmış kadın kürtaj olamayacakları zamanlara kadar kamplarda tutuluyordu. 120'den fazla istenmeyen hamilelik kayıtlara geçmiş durumda.

"Genelev" Kamplarında Cinsel Şiddet

"Genelev" diye adlandırılan bu kamplar daha çok ön cephelerde savaşan askerler için oluşturulmuş kamplardı. Buradaki kadınlar askerlere cinsel hizmet vermek üzere evlerinden ve diğer kamplardan otellere ve özel evlere getirilen kadınlardı. Diğer kampların tersine buradaki kadınlar cezalandırılmak için değil, erkeklere cinsel hizmet vermek üzere tutuluyorlardı. Yine bu kadınlar diğer kamplardaki kadınlar gibi savaş esiri konumunda değiş tokuş edilmek yerine öldürülüyordu.

Bu türden bir ev Sarayevo yakınlarında bir evdi. Burada Katolik Hırvat kadınlar Sırp savaşçılara "zevk" vermek üzere tutuluyorlardı. Savaşçılar buralarda kadınları cinsel olarak kullanarak kendi "üstünlük"lerini ve güçlerini sağlamlaştırıyorlardı. Bosna'daki bir askeri mahkemede bu türden evlere sık sık giden bir asker istediği herhangi bir kadını alıp, onu istediği kadar tutup sonra da öldürdüğünü anlatıyordu.

www.arsiv.org

Kendisine neden kadını serbest bırakmayıp öldürdüğü sorulduğunda ise cevabı sadece şuydu; "Bana bunu yapmam söylenmişti."
Bir başka trajik olay Bosna'nın Foca kasabasından 11 yaşında bir kız çocuğunun başından geçmişti. Bu çocuk zorla hamile bırakılmış ve doğum yaptıktan sonra şizofren belirtileri göstermeye başlamıştı. Yaşça biraz daha büyük ve aileleri zengin iki kız da aynı evde fidye için alıkonulan diğer kızlarla birlikte tutulmuşlardı. Bu kızlara sekiz aydan fazla bir süreyle kamp görevlileri, komutanları ve diğer ziyaretçiler tarafından defalarca tecavüz edildi. Fakat bu duruma sonradan gelen bir komutanın, nöbetçileri, silahı ile taramasıyla son verilmişti. Yaklaşık bir sene sonra kızlar adaletin yerini bulması için hikayelerini anlatma cesaretini gösterdiler.
Başka bir kadın ise kasabanın en işlek caddesine çırılçıplak bir vaziyette zorla çıkarılarak koşturulmuştu. Rapor edilen bir başka olayda ise liseli kızlar silahlı adamların suçlarına ortak etmek için getirdikleri sınıf arkadaşları tarafından tecavüze uğramışlardı. Bu ve bunun gibi pek çok olay rapor edilen veya sözlü olarak anlatılan yaşanmış olaylardır.

Ortak Özellikler
Olayların nerede yaşandığına bağlı olmaksızın özellikleri ve sonuçları şöyle sıralanabilir;

Etnik Kökenin Önemi
Raporlara göre aynı gruptan insanların birbirlerine yönelik tecavüz ve tacizleri çok az yaşanmıştı. Bazı mağdurların hedeflenen grubun üyelerini evlerine aldıkları ve onlarla evlendikleri görülmüş. Ayrıca faillerle aynı halktan olan insanların kadınları korumaya çalıştıkları da elde edilen bilgiler arasında. Erkekler genellikle kadınları cinsel şiddetten korumak için kamplardan alıp götürüyorlar ve askerlere de kadınların "alındıklarını" söyleyip onları kurtarmaya çalışıyorlardı. Kadınlarsa diğer kadınlara saklanmaları konusunda yardım ediyorlar ve prezervatif getiriyorlardı.

Utanç
Cinsel şiddet sıklıkla mağdurların, ailelerinin ve topluluklarının yapılanlardan duyulan utançlarını ve aşağılanmalarını artıracak biçimlerde uygulanıyordu. Aile üyeleri birbirlerine tecavüz ettiriliyor, mağdurlar çocuklarının gözlerinin önünde tacize ve herkesin görebileceği yerlerde tecavüze uğruyorlardı. Kalabalık erkek toplulukları, daha çok erkek çetesinin mümkün olduğunca daha çok kadına cinsel şiddet uygulamasını örgütlemeye çalışıyordu.
Erkekler de tıpkı kadınlar gibi cinsel yönden aşağılanıyordu. Kadınlara tecavüz etmeleri, nöbetçilere oral seks yapmaları ve başkaları üstünde farklı cinsel hareketler yapmaları isteniyordu. Aynı zamanda sünnet, hadım etme ve diğer bazı cinsel arazlara yol açacak işlemlerde bulunuluyordu.

Hunharlık
Cinsel şiddet genellikle çok hunharca yapılıyordu. Kurbanlara kırık cam, silah ve sopaların eşliğinde şiddet uygulanıyor ve erkekler diş veya metal tellerle sünnet ediliyordu. Bunların dışında işkence ve toplu idamlar da sıkça uygulanıyordu.

Hedeflenenler

Failler yalnızca genç kadınlara veya bakirelere değil aynı zamanda toplumda önde gelen ve meslek sahibi kadınlara da tecavüz ediyorlardı. Bir kasabada, örneğin, Sırplar olağanüstü kahraman üç Bosnalı Katolik kadına defalarca tecavüz ettiler. Bunlardan biri avukat, biri hekim diğeri de savcıydı. Üçü de şimdi olanların hepsini açıkça anlatıyorlar ve başkalarını da bunu yapmaları için yüreklendiriyorlar. Avukat olan kendisine her tecavüz edildiğinde tecavüzcülerin kendisine onu "yıldırıp yıldırmadıklarını" sorduklarını ve kendisinin de her seferinde "Beni asla yıldıramayacaksınız" dediğini anlatıyor.

Zorla Hamile Bırakma

Kurbanlar faillerinin bu tecavüzleri esas olarak kadınları hamile bırakmak ve kürtaj olunabilecek zaman diliminde de göz hapsinde tutabilmek için yaptıklarını anlatıyorlar. Kadınlara çocuklarının kendilerinden olacağı ve onların olup bitenleri her zaman hatırlatacağını söylüyorlarmış.

Sonuç

Kadınlara yönelik cinsel şiddet bir savaş taktiği olarak eski Yugoslavya'da yaygın bir biçimde uygulandı. Özellikle Bosnalı Sırpların Bosnalı Müslümanlara karşı uyguladığı bir politika olarak bu taktik etnik temizliğin gerçekleştirilebilmesi yönünde kullanılan bir terör ve şiddet politikasının sonucuydu.

Bazı uygulamalar gelişigüzel olmuş olsa bile esas olarak kadınlara yönelik cinsel şiddet sivil insanların yerlerinden yurtlarından edilmesini hedefleyen sistematik ve yaygın bir politikanın ürünüydü. Bazen bölgedeki askeri güçler ve kamp komutanları altlarına sözü geçen cinsel suçları işlemelerini emrediyorlardı. Bazen de bu sorumlu kişiler olanlara engel olamadıkları gibi bu suçları işleyenleri cezalandırmıyorlardı. Ama bu, eski Yugoslavya'da işlenen cinsel suçları affettirecek bir gerekçe olmadığı gibi aynı zamanda planlı bir politika olduğunu ve faillerin mutlaka cezalandırılmaları gerektiğini ifade etmez. Çünkü bu politika bunu politik olarak planlayanlardan, göz yuman veya olup bitene katılan komutanlardan en basit askere kadar izlenebilecek bir hiyerarşiye, oradan da binlerce tecavüz ve taciz kurbanına, ailelerine ve içinde yaşadıkları topluluklara kadar uzayan geniş bir insan topluluğunu ve en nihayetinde bütün bir insanlığı yaralayan, kalıcı arazlar bırakan bir durumdur.

* Ljubljana gazetesinde yayınlanan DELO başlıklı raporda şu ifadelere yer veriliyor; Yugoslav Ulusal Ordusuna bağlı Psikolojik İşlemler Bölümünün şöyle bir planı vardı, "Müslümanların davranışları üzerine yapılan araştırmalar sonucunda onların ahlaki yapıları ve savaşma istekleri kadınlara, özellikle de yaşları küçük olanlara ve hatta çocuk yaşta olanlarına tecavüz edilerek ve Müslüman ulusunun üyeleri kendi dini ritüelleri içinde öldürülerek çok rahatlıkla yıkılabilir." Kresimir Meier & Mirjana Glusac, Bir Savaş Aracı Olarak Tecavüz, DELO, 23 Şubat 1993. Ayrıca JNA Slovak Askeri yetkilileri de böyle bir planın olduğunu kabul ettiler.

** Bazılarının yaptıkları tüm Sırplara mal edilmemelidir, pek çoğu yapılanları kınamaktadır. M. Cherif Bassiouni & Marcia Mc Cormick, Cinsel Şiddet - Eski Yugoslavya'da Savaşın Görünmez Bir Silahı, Uluslarası İnsan Hakları Hukuku Enstitüsü,

NEDEN BAĞIMSIZ KADIN ÇALIŞMASI
KAMER

Biz, çeşitli sivil toplum kuruluşlarında uzun yıllar çalışmış, ancak bulunduğumuz yerlerden kadın sorunu ile ilgili bir çalışma başlatmayı başaramamış ve bu nedenle bağımsız kadın örgütlenmesine inanmış bir grup kadınız.

Daha önce çalıştığımız kurumlarda kadın çalışması başlatamadık. Çünkü; Kadınlar emek verseler de karar mekanizmaları her zaman erkeklerin elinde oldu,

Kadın çalışması, "içinde yaşadığımız şiddet ortamı" nedeniyle fantezi olarak değerlendirildi.

Her birimiz sokakta yaşanan şiddetin karşısında olduk. Ama yoğun şekilde aile içi şiddet yaşandığını biliyor ve şiddetin bir bütün olarak reddedilmesi gerektiğine inanıyoruz. Çalışmamızı bu yönde geliştirdik ve devam ediyoruz.

1996 yılında İstanbul'da bir kadın grubuyla beraber "Bölgede Kadının Durumu" adlı bir anket araştırma çalışması yaptık. Bu çalışma sırasında bölgemizde yaşayan kadınların durumunu daha yakından izledik ve ihtiyaçları saptama olanağı bulduk. Kadınların birçoğunun aile dışı şiddetin yanısıra yoğun şekilde aile içi şiddet yaşadıklarını gördük. Bu kadınların büyük çoğunluğu hakları ile ilgili en ufak bir bilgiye sahip değildi. Geçerli olan, gelenek-görenek denilen sözlü yasalardı. Konuşabildikleri tek dilin Kürtçe olması nedeniyle iletişimsizlik yaşayan kadınlar için tek otorite zaten kocalarıydı. Farklı bir tablo beklemiyorduk. Ancak, kadınların yaşadıkları bizi hemen harekete geçirdi. Bilinç yükseltme çalışmalarına başladık. Yasal okur-yazarlık dediğimiz bu çalışmalar sırasında kadınlara resmi yasalardaki haklarını anlattık. Kadınlara geleneksel bakış açısını ve bunların gerekçelerini, kadınların yaşadıklarının ataerkil sistemin bir sonucu olduğunu, yaşananların kader olmadığını açıklamaya çalıştık. Bilinç yükseltme çalışmasının, kadınların birey olmalarında, çevrelerini irdelemelerinde çok etkili olduğunu gözlemledik. Ulaşabildiğimiz kadınlar artık aile içi şiddeti tanımlayabiliyor ve kabullenmiyorlardı. Birbirlerinin deneyimlerinden yararlanarak yaşamak zorunda bırakıldıkları baskıları tanımlamayı biliyor ve bu baskılara direnmenin yöntemlerini geliştirebiliyorlardı.

İşte tam bu noktada Acil Yardım Hattı gündeme geldi. Kadınların aile içi şiddet yaşadıklarında başvurabilecekleri herhangi bir kurum yoktu. Kadınlar yaşadıkları şiddet nedeniyle acil yardım alabilecekleri bir telefon hattı ve büro istemeye başladılar. Acil Yardım Hattı oluşturulmaya çalışıldı. Bunun için bir yer ve resmi bir kimlik gerekiyordu. KA-MER fikri bu ihtiyaçtan doğdu. Hem bu hattı açabileceğimiz hem de çalışmalarımızı yürütebileceğimiz bir büroya ihtiyacımız vardı ve KA-MER'i açtık.

KA-MER, kadın çalışmaları yapan ve kadının insan haklarını, temel insan haklarından ayırmayan ve şiddeti reddeden bir grup tarafından kuruldu.

Yaşadığımız toplumda bize dayatılan baskılara ve şiddete karşı direnmenin yolu evlerimizden geçiyor. Şiddetin kökeninin ailede olduğunun görülmesi gerekiyor. Aile içinde şiddetle yoğrulan bir insanın, toplumda şiddet türlerine çok fazla duyarlı olması beklenemez. Aile içinde yaşanan eşitsizlik ve şiddetle uğraşmaya başladığımız zaman sağlıklı bireyler olabilmenin ve bir bütün olarak şiddeti yok edebilmenin ilk adımlarını atmış olacağız. Kadınları dört duvar arasına hapsetmek, yaşamlarını kocaları, çocukları ve evleri üçgeninde sınırlamak ve bu üçgeni geleneklerle güçlendirmek yüzyıllardır uygulanan bir yöntemdir. Şöyle bir düşünelim ve yaşadığımız toplumu gözden geçirelim. Nüfusun yarısını oluşturuyor dediğimiz kadınların bu durumu, temiz bir ev, iyi yemekler, temiz kıyafetli çocuklar ve kocalar... geleneksel rolü böyle belirlenen kadının yararı ne olabilir ki?

Evet, daha iyi bir yol var. Biz kadınlar her türlü şiddete karşıyız. Kendi gücünü bilmek; kadının birey olma yolunda kendinin farkına varması, onu tanıması ve yeteneklerini geliştirmesidir. Kadının kendi gücü hiç bir zaman diğer insanlar üzerine kurduğu bir iktidar değildir. Kadının doğasında var olan sevgi, duyarlılık ve üretkenlik, zayıflık değil, yaşamımızın temeli ve özlemimiz olan barışın ta kendisidir.

Sevgili kadınlar, biz gönüllü kadın grubumuzla **Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri 0 (412) 228 10 53 ve 224 23 19** No'lu telefonlarda size destek olabilmek için bekliyoruz.

Hiç kimsenin, hiç kimseye, hiçbir nedenle şiddet uygulamaya hakkı yoktur.

FARKLI KADINLARIN KAFASINDAKİ VE HAYATINDAKİ ERKEKLER

KÖŞESİNDEN KIYISINDAN ÖYLESİNE BİR SOHBET

" Diyarbakır'da birkaç kadınla kafalarındaki erkekleri konuştuk."

*Birlikte olmak istediğiniz Kürt erkeğinde ne tür özellikler ararsınız?

-G: Yumuşak, hoşgörülü, esnek. Çok fazla da düşünmemiştim. Sert (bağıran, çağıran, mimiklerinde gösteren) erkekler bana itici gelir.

-N: Yani erkek konusunda net bir tipim olmamakla birlikte, ulusal düşünen erkekler hep ilgimi çekmiştir.

*Evet Sohbet ettiğim bir çok kadında da genellikle bu eğilimi gördüm.

-G: Hayır benim tipim farklı. Türk erkeğini birebir tanıma olanağım olmasına rağmen duygusal anlamda kendimi kapattım çünkü Kürt erkeği dedim, çok da sorun olmadı. Gerçi bu saçma çünkü sevginin ırkı olmamalı bana göre.

-T: Ben öyle uzun boylu düşünmedim. Çünkü uzun ilişki düşünmüyorum.

-H: Ben uzun ilişkilerden yanayım.

-G:Düşünsel olarak aynı şeyleri paylaşmam temel sorundur. Yani gizemsiz, paylaşımlı.

*Yani herşey ortak mı diyorsun?

- Batı tiplemesine benzer anlamda değil ama kadın erkek farklıdır, söylemi dışında. Herşeyde paylaşımın olması önemlidir. Çünkü bir süre sonra cinsellik bitiyor. Öyle olunca birliktelikte yeni kavramlar üretmek kalıyor. Yani insanca yaşamayı bilmeli. Kendilerini yenileyebilmeleri çok önemli.

*Kadınlar bu şekilde davranıyor mu?

-N: Kadının dayatıcı olması gerekir elbette.

*Okumuş Kürt kadınları dayatıcılığı becerebilecek seviyede mi?

- S: Hayır. Sanmıyorum çünkü kendilerini geliştirmiyorlar.

*Sence okumuş Kürt kadınları konuştuğumuz kadar davranıyormuyuz ?

-H: Hayır. Ben dayatıcı değilim ama kendimi o konuda geliştirmek istiyorum. Birikim olarak kendimi iyi görebilirim. Ki, bu da , toplumdaki yetişme tarzımızdan kaynaklanıyor. Evlilik kurumu, okuyan, çalışan Kürt kadınından çok şey götürüyor. Hepimizin gözlemi var bu konuda.

*Peki neden dayatıcı olamıyoruz?

-M: Bilmiyorum tembellik mi ne. Yoksa tam istemediğimden de değil. Belki dönüştürücü değilim. Ama netim. Bugün bu koşullarda ulusal sorun konusunda ne yapmam gerektiğini biliyorum.

X KADINI HAYATINDAKİ ERKEĞİ ANLATIYOR

"Annem gezmeye götürmek istemezdi. "Götüreyim de millet kızına koca arıyor demesin" derdi."

19 yaşında evlendim. Hiç okula gitmedim. çok istiyorsan sohbet edelim.

*Hiç mi okula gitmedin?

-Hayır, sadece ilkokul birinci sınıfa birkaç gün, o da gizli gittim.

*Nasıl yani, kimden gizli gittin?

-Babam bırakmıyordu. Annem beni kaydetti. Belki babam yumuşar diye. Hayatta benim kadar kimse okul okumak istememiştir.

*Ama günlük gazete alıyorsun. Bulmaca çözdüğünü gördüm. Akrabayız ve seni en az ortaokul mezunu diye biliyordum.

-Evet, haklısın. Ben ile ablama okuma yazmayı babam evde öğretti. Ve babam okulda nasıl öğrendiyse aynen öğretmen gibi bize öğretti. Akşamları iki üç saat çalışırdık. Bir ara sarılık oldu. Kırk gün evden çıkmadı, dolayısıyla iyi öğrendik.

*Şimdi ben anlamadım. Bu kadar okumanız için çaba göstermiş, ama okuldan da çıkarmış.

-Evet, çıkardı beni okuldan. "çıkarın" dedi ve çıkarıldım. Söylediği yapılırdı.

*Çok mu baskıcıydı?

-Evet. Aslında biz hasta olduğumuzda üstümüze çok düşerdi. Ama evden dışarı hiç çıkmazdık, kısa kollu giymezdik. Babam Selametçiydi ama sonra Özalcı oldu. Bu dönüşünü anlamadım. Beş kız, iki erkek olmak üzere yedi kardeşiz.

*Kızların hiçbiri mi okula gitmedi?

-Son kızkardeşim ilkokulu bitirdi.

*Peki ama nasıl müsade etti ona?

-Son erkek kardeşime destek olsun diye. çünkü Nuran, Veysi'den iki yaş büyüktü. Erkek ortaokula devam etti. Nuran etmedi. Israrcı olsaydı belki okuturdu. O da son çocuk olduğu için.

*Sosyal yaşamınız ?

- Arada bir teyzemlere giderdik. Annem gezmeye götürmek istemezdi. "Götüreyim de millet kızına koca arıyor demesin" derdi. Evde bırakır evişlerini yaptırırdı.

*Dış dünyayı tanımak isteğiniz oldu mu?

-Olmaz mı? **Kitap okuyordum, bazen intiharı düşünüyordum. Ama sonra "acaba biriyle ilişkisi mi oldu" diye düşünürler diye vazgeçiyordum.** Bir kez on iki yaşımdayken eve mektup bırakıp kaçmayı düşündüm. Yine vazgeçtim. Eve gelen kese kağıtlarını okumaya çalışırdım. Ama okurken meyvelerde dökülürdü. Sonra harçlığım olunca gazete almaya başladım.

*Baban neden o kadar baskıcıydı?

-Çok baskıcıydı. Oysa insanlar dışarda onu çok beğeniyordu. Evde çok despottu. Yanına oturmaktan korkardık. **Hep başka memleketlere gidip gelirdi. Her gelişinde bir ablamı kocaya verirdi.** On iki yaşımdayken beni de otuz yaşında bir adam istemişti.

*Babanın yanında oturmadığınızı ama sık sık evden ayrıldığını söyledin. O zaman biraz baskının azalması gerekmez miydi? Seni neden otuz yaşındaki adama vermediler? Kim engel oldu?

" Bütün erkekler aynıdır. İşlerini bitirir sırtlarını dönerler. Ablam da öyle diyor."

-Bize okuma yazmayı öğretince korkmuyorduk. Dayağı yoktu. Korkusu vardı. Babam yokken abim başladı baskıya. Annem de bizi çok sıkıyordu. Babam her evden çıkışında anneme, "kızlara laf gelirse seni öldürürüm" diye tembihlerdi. Tek eğlencemiz ev içi oyunlardı. TV çıkınca tek eğlencemiz o oldu. Öpüşme sahnelerinde gözümü kapatırdım. Otuz yaşındaki biriyle evliliğe karşı çıktılar. O kadar da kötü değildiler.

*Peki evlilikleriniz nasıl oldu?

-Abim dahil, hiçbirimizin kararıyla olmadı. Babam istedi, evlendik. Ablam onaltısında evlendi ve hala mutlu değil. Üçüncü ablam ondördünde adet olmadan evlendirildi. Anneme neden adet olmadan verildiğini sorunca, "hangi kızın adetinden haberim oldu ki" dedi. Benim evlilik kararımı da babam verdi.

*Senin evliliğin?..

-Kayınbabam babamın arkadaşıydı.

Evimiz kayınbabamın eviydi. Babam önceleri onun çocuklarına kız verilmez dedi. Sonra fikir değiştirdi. Annem bana sordu, ben yok deyince, "başka biri mi var" diye sordu ama hayır cevabını alınca beni verdiler. İlk kez nikah için resim getirdiklerinde gördüm evleneceğim adamı. çok berbat bir resimdi. Nikah kıyıldı. Bir ay sonra düğün oldu. İstanbul'a gelin geldim.

*Şimdi asıl konumuza gelelim. Evlendiğin erkeğin zekaca geri olduğunu evlenmeden önce duymuş muydun?

-Nişanlılık döneminde çevreden duymaya başladım erkeğin geri zekalı olduğunu. Ancak nişanı atmada etkin olamadık. Sonra evlendim, bir an hayal kırıklığına uğradım. Ancak sağa sola baktığımda bütün erkeklerin aynı özelliği taşıdığını öğrendim.

***Cinsel yaşamınız?..**

-Bütün erkekler aynıdır. İşlerini bitirir sırtlarını dönerler. Ablam da öyle diyor.

*Şimdi seninle tıkandık gibime geliyor. Erkeklerin genel özelliğine değiniyorsun.

Biz kadınlar malesef özel yaşamımız da kendimize göre çıkış yolu bulamayınca Polyannacılık oynamak zorunda kalıyoruz değil mi ?

-Nasıl farketmem. Mesela karşımda beni savunan bir erkeğin olmasını isterdim. Derdimi anlatamıyorum. Birlikte biryere gidiyoruz, konuşmuyor. Hiç unutmam ilk evlendiğimde Sarayburnu'na çay içmeye gittik. Bir baktım kocam yanımda yok. Ve uzaklaşıyor. Ağlayarak arkasına verdim. Amcasının Eminönü'ndeki dükkanına tuvalete gidiyormuş. Parktaki paralıya gitmemek için. **Babama hep beddua ediyorum. Mezarda ayakta kalsın diye. Kaynım bana kızınca, "Baban seni zenginlik için vermedi mi, daha ne konuşuyorsun" diyor.** Düşünüyorum da zenginliklerinin babama faydası olmadı da. Sence neden verdi?

*Kocan seni seviyorum tümcesini kullanıyor mu?

-Kullanıyor. Aslında ben de onu seviyorum. Salakça davranışlarının dışında iyi ki nefret etmiyorum. İğrenebilirdim. Aslında hayatı kendime zorlaştırmıyorum. Biliyorum ki, çıkışı yok. Daha önce kaynanam beni hırsız olmakla suçladığı zaman gitseydim alışırdım belki.

*Çelişkilerin var gibime geliyor.

-Belki sevgiyi bilmiyorum. Ama geç gelince merak ediyorum. Onu giydirmek istiyorum. Yoksa onu çocuğum gibi mi düşünüyorum, görüyorum, yoksa çevre ne der diye mi çekiniyorum?

*Bu ilgin onun senin sorumluluğunda olmasından mı? Sonuçta birliktesiniz, utanmamak için olmasın?

-Belki haklısın ama bir kez kardeşi onu feci dövmüştü, çok zoruma gitmişti. Onu görseydim döverdim.

*Bu acıma duygusu değil mi?

-Belki. Giyim konusuna gelince öyle tabii. Zaten herkes merak ediyor evliliğimin nasıl gittiğini. Ben de onlara eşimin davranışlarıyla ilgili hep mazeretler bulurum.

*Mesela?

-Şımarık yetiştirilmiş, ailesi onu el bebek gül bebek yetiştirmiştir.

*Bazen eşin konuşurken bizler gülüyoruz. Bu seni rahatsız etmiyor mu?

-Hayır. Çünkü sizler durumunu biliyorsunuz. Ama kendi akrabalarımdan utanırım, sıkılırım.

*Davranışları seni rahatsız ediyor mu?

-Evet. Mesela, sümüğünü heryere silmesi, sık sık heryere balgam atması, birşeyleri kafasına sokmak için defalarca anlatmak zorunda kalmam gibi. Bazen keşke eroinman olsaydı diyorum, belki düzeltme şansım olurdu.

*Ama, sanki alıştın...

-Evet, artık alıştım gibi. Yaş geçtikçe de başka aradığım özellikler kayboluyor. Ama hep hayal etmişimdir. Biryerlere birlikte gittiğimizde onun konuşup ,herkesin dinlemesi ve ciddiye almalarını.. Bazen de düşünüyorum. Annemin damatları için de en iyisinin

bu olduğunu annemde söylüyor. Artık hiçbir umudum yok.
*Ne tür bir umut?
-Evliliğe ilişkin tabii.
*Aslında kafamı karıştırdın. Çünkü ikilem içindesin. Bir an sanki sır verdiğini düşünerek geri adım atıyorsun. Sonra savunmaya geçiyorsun.
-Bunlar senin de bildiğin şeyler. Ama yine de çözümü yaşamakta buluyorum. Benim de çözümüm bu işte. Ailem verdi ama, şimdi de ben sürdürüyorum. Son söyleyeceklerimi mi istiyorsun? Önümdeki mutluluk tablosu: Mutluyum, kocamı seviyorum, kaynanam beni seviyor, kaynım kapıya dayanıp " kendini paraya sattın " demiyor! Babam beni evlendireceğine götürüp bir çukura atsaydı daha iyi olurdu.
*İnsanlara karşı küskünlüğün olmadı mı?
-Hayır, ailemin dışındaki insanlara kinim yok. Çünkü onlar ne yapsın. Ama kaynanama, kayın babama kızıyorum. Onlar hiç olmazsa hayatımı kolaylaştırabilirlerdi. Mesela bana bir iş alanı yaratabilirlerdi. Sosyal hayatım olurdu. Biliyorsun biz Kürtlerde bir kez evlenilir. Artık onu öyle kabul ettim. Ama onlar da hayatımı kolaylaştırmadılar. Ben de diretmedim. Pasifim. Kabullendim.
*Pekiyi, gelecekteki yaşantın?
-Belki bir iş yerim olur. Çok da önümü göremiyorum. Yani olabiliri hayal ediyorum. Ne kadarı olur, onu da bilmiyorum. Mesela bana kırk milyar verseler, kocanı bırak deseler kocamı bırakmam. Çünkü dürüstçe olmaz.
*Gördüğüm kadarıyla kitap okumaktan zevk alıyorsun, biraz okuduğun kitaplardan bahsedermisin?
-Anna Karanina, Suç ve Ceza, Savaş ve Barış eskiden çok okurdum. Bir ara çocuk kitaplarına ilgi sardım.Küçükken Kemalettin Tuğcu'nun kitaplarını okudum.
*Bu okuduğun kitaplardan izlenimlerin...
-Daha çok Rus yazarlarını okudum. Daha çok karamsarlık temasını işliyorlar.
*Bütün bu anlattıklarının Kürt kimliği ve geri kalmışlıkla ilgisi var mı?
-Tabii. Kürt kimliği gelenek, görenek, yaşam tarzı, mesela Türkler böylesi bir evlilik yapmazdı. Yapsaydı da yürümezdi. Biz Kürt kadınları genelde çilekeşiz. Kaderimiz gibi algılıyoruz, bunu aşamıyoruz. Ben geri zekalı çocukları görüyorum, aileleri ilgileniyor, tedavi ediyorlar. Üstelik eşimin ailesinin olanakları çok fazla. Ama benim kaynanam cahillik, altyapı eksikliği sonucu çok mutsuz bir aile trajedisi.....Diyarbakır'da alt yapı yok. Yıllarca geri bırakılmış. Okullaşma oranı düşük, işyeri imkanı yok. Sosyal faaliyet yok. Nasıl gelişeceksin. Diyarbakır kadar kafam gelişti. Sonuçta her şeyi görüyorum. Ama çevrem, gelenek ve göreneklerle büyüyorum. Değiştirebilme noktasına gelemedim.
*Feminizm, kadın erkek eşitliği, kadın hareketleri...
-Kadın olunca bunu desteklememek mümkün değil. Kadın erkek eşitliği fiziksel değil ama, statü olarak eşit olması gerekir.
*Pekiyi, hep gerekeni konuştun sen, bu gerekenin içine kendini koyamıyor musun?
-Çevremde öyle tutum yok. Bu işlerle uğraşan, yol gösteren yok. Bir de yakın çevremde bu tür faaliyetlere iyi bakmıyorlar.
*Nasıl iyi bakmıyorlar?
-Canım sen de biliyorsun. Özellikle sanki bekarlara hasmış gibi bu tür faaliyetler. Evli olanların bu tür faaliyetlere ilgi duyması yadırganıyor. Bu kışın Çocuk Esirgeme veya Huzurevine gidip gönüllü çalışmak istiyorum.
*Jujin'i daha önce sana vermiştim. Kürt kadınlarının bu tür etkinliklerini nasıl buluyorsun?
-Hoştur. İyidir. Ama biraz ağır bir dergi gibi geldi. Yüksek eğitimlilere hitap ediyor. Mesela, sadece okuma yazma bilenlere de hitap etmeli.

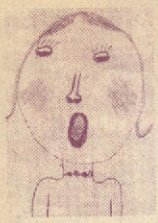

Bi jina Erîtrî Margharita re hevpeyvîn

Azadî, me ne ji mêran girtiye

Margharita Kalemichael li Erître hatiye dinyê û bizarotî bi dê û bavê xwe re koçberî Almanya bûye. Wê demê dewleta Erître tunebû û di bin destê Etyopiya de bû. Piştî 30 salên şerî li dijî dewleta Etyopiya hêza EPFL (Eritrea people's Liberation Front) bi ser dikeve û Erître di sala 1991 ê de azadiya xwe digre. Min Margharita li zaningeha Hamburgê di şaxê Şerqnasiyê de naskir. Qismetê me yê bi hev re; xerîbiya li Almanya, hesreta welêt û azadiya wî û şerê rojê ji bo cinsê me tim dikir ku hevpeyvineke balkêş derkeve holê.

Marghareta, tu li Almanya mezin bûyî lê belê hîn têkilîya te ya teng bi Erîtreyê re heye. Vê girêdanê çawa karîbû te li koçberiyê ango li Almanyayê bigre?

Ev girêdan piranî ji aliyê dê û bavê mîn hatiye girtin. Çiqas ne di şerekî aktiv de jî kar kiribin, mesela Erîtreyê tim di rojevê de bû. Wekî din şer aniha gihîştiye hete ku, ji sedî çend eyalet hatine azad kirin. Em bi van meselan mezin bûn. Dê û bavê min tim li bendî vegera Erîtreyê diman. Ev yek pir zelal bû, ku em tenê li benda wê rojê ne. Lê belê aniha rewş gelekî hatiye guhartin, ji ber ku piştî azadbûnê gelek problemên din hatine holê, wek mesela aborî û hwd. Zarokên wan li vir in û ew nikarin rihet wan li vir (Alman) bihêlin, ya din jî ev 20 salên wan bû ku neçûbûm Erîtreyê.

Ma gelek mirov piştî azadbûnê vegeriyan?

Tu dizanî ku 30 sal şer, bêyî ku şopê li pey xwe bihêle derbasnabe. Welat hatibû wêrankirin, ku em wê bidin ber dewletên Afrîkî yên din, halê

Erîtreyê baştir bû. Ew kêm kesên ku vegeriyan, diviya bû pir pere li avakirina dewletê xerc bikirana. Diviya bû pera ji dewletên biyanî bi xwe re bînin an bi kêmanî xaniyekî wan li wê derê hebûna. Diviya bû bibînin bê ka çawa vegera xwe ji aliyê aborî ve hêsan bikin û ji aliyê din ve meriv û derdorên wan jî dixwestin ku hîn alîkarî bi wan re bibê û dom bike.

Tu pir caran diçûyî wir û te piştî azadiyê staj li televizyona erîtrî kir. Dawiya wê te fîlîmekî dokumenter li ser rewşa jinan a piştî azadbûna Erîtreyê çekir. Tu karî halê jinê di şer de ji me re şirove bike. Çawa beşdarî şer û berxwedanê bûn?

Ev rewşeke taybetî bû ku ji mesela fikra cinsî derbas dibû. Tiştine din ên girîngtir bibûn, diviya bû mirov bêtir şer bikin. Jiyana jin û mêran, ji civata jin û mêran ne cuda bû. Ez naxwazim vê bêjim ku Erître civateke emansipî ye ango civateke ku wekhevî lê heye, lê ger em bidin ber Tirkî an Kurdistanê, jinên Erîtrî berê jî di jiyan, kar û barê derve de hebûn.

Di şer bixwe de çawa bû? Dema jin beşdarî şer dibûn, karîbûn malbata xwe bibînin an bi hemî tiştên xwe beşdarî şer bibûna. Çi dikirin ji zarokên xwe?

Ez tenê li ser şervanên EPFL, jinên ku ez bi wan re peyivîm karim bêjim. EPFL hêzeke azadîxwaz û rizgarîxwaz bû. Şervanên EPFL qet nikaribûn jiyana malbatî bînin ber çavên xwe an jî hirmetê jê re bigrin. Tenê şervanan karîbûn salê carekê, ji bona du hefta iznê bigrin û di pey re hevdû bibînin.

Bi zilamên xwe re?

Erê û wekî din ji bona zarokan tiştekî weke malên ji bo zarokan yan xani hebûn (yên taybetî).

Suretê jina ku şer dike di civatê de çawa bû?

Ev pirseke zor e.
Jin qehremaneke şerî bû. Di EPFL ê de kêm ferq hebû. Jinîtî bi rengekî ne dihat parastin. Jiyana cinsî li sînor danîn (li pey xwe hiştin). Ew bi nerîn û hereketên xwe bibûn weke mêran. Ez dibêjim, ceng jî vahşetî ye. Parastin tunebû. Gelek jinan ji min re gotin, ku wan hebên ji bo bihemlê nebin tim dixwarin, ji bona ku (cilên wan) xwîna wan neyê û tesîrê li qeweta wan a şerî neke. Aniha gelek jin bi wê problemê mijûl in, ji ber ku zarokan dixwazin lê hundirê laşê wan hemî tevlihev bûye. Ev helwest jî xuya dike, ku hebûna mêyîtî (jinîtî) hiç rolek nedilîst. Dema ku bi hemle dibûn, tenê du hefte îzin ji bona zayinê hebû, di pey re diviya bû dîsa vegere kar û xebata xwe bike.

Têkilî di navbera şervanên jin û mêr de çêdibûn û çawa nêzîkbûn nîşanî hev didan?

Berê têkilî problemekî mezin bû, ji binî de tekilî qedexe bû. Jin û mêrên hev salekê hevdu nedîtin. Ev yek digihişt wê derecê, ku dema bi hev re li derekê din bûna li dora xwe dinerîn. Heta demekê kû EPFL mecbûr ma li ser wê meselê bisekine. Ji bo wê zewac serbest kir. Şervanan heta îro li mesela têkiliyê pir rihet dinerîn.

Mana namusê ji bo wan çi bû?

Mirov nikare nerîna rojhilatê (şerqê) gotina namusê û ya li cem me bide ber hev. Vê yekê di nav şerî de tu rol nedilîst. Lê belê di civata sunetî (Misilman) de erê. Ez bawer dikim bi alikariya hêza azadiyê hebekî rihet bûye.
Namus, hmm?

Di mesela keç bûnê de problem hebû an na?

Na, şertên jiyanê divê mirov bîne ber

çavan, şervan pir dûrî hev dijîn û hevalê/a xwe salê carekê didîtin. Têkilî pir rihet bûn. Dema du kesan ji hev hez dikirin yan kêfa wan ji hev re dihat zû tekiliya nav nivînan çêdibû. Min bi xwe ev tişt nedît. Ev tiştên wîsa tu rol nedilîst. Ya balkêş ev e, şervanên aniha vedigerin û malbatên wan ê ku ne di şer de bûn, bi tesîra wan bi paş de gav tavêtin û li tiştên wisa dîqet dikirin.

Di navbera kesên ku şer dikin û malbatên wan de cudayiyek pir mezin heye? Malbatê guhegrtineke girîng bi şiklekî din derbas dikir?

Na, malbata na. Ji ber ku têkilî di navbera şervanan û malbatên wan de tunebû.

Piştî rizgarbûnê rewş çawa bû? Civatê şervanên jin çawa didîtin?

Pir kêfa wan ji wan re dihat; di nav tiştên ku wan ava kirin de jin jî hebûn, ji xwe ji sedî 35 ê şervanan ew bûn. Malbatan keçên xwe yên ku berî bi 20 salî şandibûn şerî dîsa bi şûn de dixwestin. Lê, keç ku serbest, mezin û çi bigre mina mêran bûn vegeriyabûn. Ev problemeke mezin bû. Nerînek jinê pê re nemabû; pantelon lê bû, xanî ava dikir, çêlek serjê dikir, yanî her karê ku mêran dikir, wê jî dikir. Di rewşek weha de jixwe " Wê jinê jinîtiya xwe winda bikira". Ji ber vê yekê, wê pirsgirêka cinsî û rolê wê bên pirsîn. Ev mijar divê hîn di civata Eritrî de bê munaqeşekirin.

Piştî azadiyê, jinan yekitî bi hev re çêkir, an herkes bi serê xwe dijî?

Ev pirs ji bona min jî nazik e. Berê, hiç ferqek di navbera şervanan de tunebû. Lê aniha ji nişkê ve vedigerin, herkes diçe cem malbatên xwe yên feqîr û zengîn. Aniha ya giring ev e ku şervanen jin ji kijan malbatê tên û ev dibe sebeba pêşeroja wan. Sazûmanên jinên EPFL hene, ku hîn piranî di eyaletên azad de kar dikin, qursên pêşveçûnê li dar dixin û berhem didin.

Pêlên feministî an sazûmanên jinên azad hene?

Piraniya jinên ku min bi wan re deng kir, dibêjin: "Çima feministî? Navê em nîşan bidin ku em weke mêra ne, ma me ne da xuya kirin. Eger em li ser tiştekî şer bikin, divê em bi hev re bikin. Me bi wan re (mêran re) mil bi mil di cengê de şer kir". Ji ber vê li gorî herkesî feministî ne lazim e.

Berê di filîmê te yê dokumenter de şervanekê got: "Civat tiştên ku şervanên jin ava kirin hêdî hêdî ji bîr dike". Tu jî pê re yî?

Bi tevayî navê çare ji civatê re hebe ku adet bigre. Jiyana wir weke giravekê bû, hemî tişt cihê bû. Aniha bi vê re dikeve munaqeşê yanî li ser vê babetê deng dikin. Şervanan jî heman tiştî dikin.

Sipaş.

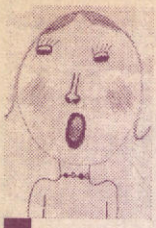

SEVGİSİZ ÇOCUK, AL SEVGİM SENİN OLSUN!

Berivan'la ilk karşılaşmamız noterde oldu. Kendi işlemlerim için sıra beklerken hemen yanımda oturan tedirgin, sürekli terleyen genç kız dikkatime çekmişti. İlk bakışta erkek mi kadın mı diye bir yanılsama geçiriyor insan. Çünkü saçları kısacık, omuzları kabadayı endamı da geride ve kıyafetler bir erkeğin üzerinde ne kadar kimlik belirleyici duruyorsa onun üzerinde de öyle. "İyimisin?" diye sorduğumda tedirginliği bir kat daha arttı ve gözlerini gözlerimden kaçırmaya çalıştı. Bir iki dakika geçmeden elindeki kağıdı elime tutuşturdu. Kağıtta şunlar yazıyordu: "Sevgili anneciğim şu dünyada tek sevdiğim sensin. Beni sen de, allah da affetsin. Eceli beklemeden ölmek belki günah ama bu dünyada yaşamak için artık hiç bir nedenim yok. Ölmemin suçlusu yoktur. Ben yaşamıma son vermeye kendim karar verdim kızın Berivan." Berivan'ın noterdeki varlık sebebi bu intihar mektubunun resmi onay almasıymış. Mektubu okuduktan sonra hadi gel dışarıya çıkalım sonra onaylatırsın dedim. Kısa bir tereddütten sonra benimle gelmeyi kabul etti. Sorularım başlarda hep yanıtsız kaldıysa da sonra Berivan konuşmaya başladı.

Evdeki beş çocuktan dördüncüsü. Yurtsever bir aile, bilinçlenme sadece kimlik boyutunda kalmış. Aile içi ilişkiler sıfır. Anne edilgen, babanın kayınbiraderin neredeyse büyük erkek çocuğun karşısında elpence duran birisi. Baba sorumsuz, sadece karın doyuruyor. Kız çocuklarının söz hakkı olmadığı gibi Berivan'ın erkek gibi davranması da şimşeklerin en fazla üzerinde toplandığı birey olmak gibi bir sonuç doğuruyor. Büyük abinin mürekkep yalamışlığı var. Mühendis, evli, demokrat- yurtsever ilde tanınmış biri. Berivan'la diyaloğu çocuğuna baktırma boyutunda. Berivan hasbelkader lise II. sınıfa kadar gelebilmiş başarısız bir öğrenci. Evde hiç sevilmemiş, hiç adam yerine konulmamış. Belki erkeklerin daha çok değer bulduğu bir toplumda yaşamının acısını cinsel kimlik değişiminde gideriyor. Erkekler gibi konuşuyor, davranıyor ama ezik, utangaç ve gururlu. Aglamak istediği her halinden billi ama kendini zorluyor, ağlamıyor. Uzun süren konuşmalarımızdan sonra intihar fikrinden vazgeçiriyorum. Bana söz veriyor, "erkek sözü!" diyor.

Adresimi ve telefonumu verdikten sonra Berivan'ı her iki yanağından öptükten sonra vedalaştık. O da titrek bir sesle "biliyormusunuz ilk kez biri benim için endişelendi" diyor ve ayrılıyoruz. 3-4 ay boyunca zaman zaman biraraya gelip sohbetler ediyoruz. Ben sohbetlerimde hep cinsel

kimliğini kabullenmesi gerektiğini, bedenini sevmesi gerektiği, kadın olmanın onur kırıcı olmadığını kendi konumumdan örneklerle vermeye çlıştım. Küpe ve parfüm hediye ettiğim zaman gözlerinin ışıldaması, saçını uzatmaya başlaması beni çok mutlu etmişti. Bir gün "size birşey anlatmak istiyorum ama bunu öğrendikten sonra benden tiksinirsiniz diye korkuyorum" diye söze başladı. Meğerse benim cinsel kimliğini bulmasına yardımcı olmaya çaıştığım Berivan, orta I. sınıftan itibaren bali koklayıcısıymış. Bunu duyduğum zaman irkiliyorum ama hissettirmemeye çalışıyorum. Burnundaki yaraları farkedip sormadığım için kendimi suçluyorum. Demek bizim kırtasiye işinde kullandığımız bali Berivan'ı uçuruyor, gerçek yaşamdan uzaklaştırıyor. Bir kez daha kız çocuğunun aile içindeki sevgisiz koşulunu belirleyen, sınırsız itaat kuralına dayanan geleneksel yapıdan nefret ettiğimi hissediyorum. Bir kez daha kürsülerde, demokratik kitle örgütlerinde, devrim naraları atan babaların, abilerin (Berivan'ın abisi demokrat kimlikli) maskelerinin düştüğünü görüyorum. Ev içindeki devrim öncelikle ve daha kolayken neden bu körpecik genç kızın zehirlenmesine kadar giden sevgisizlikler, katı kurallar diye geçiyor o an aklımdan. Karma karışık hissediyorum.

Bali olayını duyuşumun ikinci günü psikyatristteyiz. Doktor uzun bir tedavinin gerekliliğini söylerken cinsel kimlik belirsizliği sorununun da bali kullanımına paralel seyredebileceğini söylüyor. Bu arada Berivan'ın cinsel tercih ve fantazilerinin de karşı cinsin değil hemcinslerinin olduğunu öğreniyorum. Kendisinin de iyileşme isteği, benim sürekli ilgim ve psikolog arkadaşımdan ricalarla sağladığımız tedavi ve ilgi süreci tam yedi ay sürdü. Berivan'ın saçları uzamış, dersleriyle ilgilenmeye başlamıştı.

Ama Berivan'la görüşmelerimizde beni uzun uzun süzmesi, ne kadar çok sevdiğini belirten şiirleri ve bana sık sık gönderdiği kartlardaki siz olmadan yaşamam gibi cümleleri birde benim yoğunlum da eklenince görüşemediğim bir hafta gibi kısa sürede umutsuzluğa kapılması, bali çekme isteği beni tedirgin etmeye başladı. O küçücük bir bebek gibi hep sevilmek, ilgilenilmek istiyordu. Evime uğradığı bir gün onunla eskisi kadar görüşemeyeceğimi, sorumluluklarımın da olduğunu ve kendi ayakları üzerinde durması gerektiğini söyledim. Bakışlarında ve benim için yazdığı şiirlerde bana karşı duygusal birşeyler mi hissediyor şüphesi o gün şüphe olmaktan çıktı. Berivan ter-kan içinde bana ilgi duydugunu söyledi. O an bir arpa boyu bile yol alamadığımı düşünürken "bunun suçlusu ben değilim, kimse beni sizin sevdiğiniz kadar sevmedi ki" dedi. Berivan'ın ailesi bir ay sonra İzmir'e taşındı. Sık sık kartlar ve resimleri geliyor. Artık bali çekmiyormuş, erkek arkadaşı da varmış ama babası ve abisi duyacak diye ödü kopuyormuş. Babası ve abisi bir erkeğe ilgi duymasının beni ve psikolog arkadaşımı ne kadar mutmu ettiğini bir bilseler!..

KADININ AŞKI!

Sema

Sevgi ve aşk terimleri kadın ve erkek için farklı anlamlar taşır. Toplumsal değer yargıları ve uygulamaları kadının cinselliğini başından itibaren dumura uğratmıştır. Bu toplumsal yasaklar kadını bir biçimde soyut aşka yöneltmiştir. Dolayısıyla kadın toplum tarafından da bir aşk tarifine uygun, tutkun bir biçimde kendi iç dünyasında yaşamaya çalışır. Kadın koşulsuz sevendir. Sevdiği erkeği hayatının merkezine koyar. Duyguları ile hareket eder. Alabildiğine romantik fantezilerle aşkını dolu dolu yaşar. Bütün dünyası onunla doludur. Bedeniyle, ruhuyla aşıktır ve o yoğunlukla yaşar. Bu aşk onun için büyük bir bağlılık, inanç halindedir. Kadın için aşk bütün değerlerin üstünde kutsal bir tutkudur. Bu tutkuya yerleştirdiği erkeği tanrılaştırır. Erkekse kadının bu tutkusuna tutkundur. Yani kadının kendisini tanrılaştırdığı aşka aşıktır erkek. Bu tutku çoğu zaman uzaktan uzağa hayal edilen, özlenen, beklenen fakat yaşanamayan, kafalarda yaşatılan bir duygudur. Kadın aşkı masum ve Platoniktir. Yani kadının aşkında cinselliğe pek yer yoktur. Aşk, ulaşılması zor, acı veren, kalp titreten, güzelleştiren tılsımlı bir duygudur. Kadın, bedeninin işlevlerinin bilincinde olmadığı için bekaretini ilk erkeğine büyük bir titizlikle saklamak durumundadır. Kendisini cinsel ilişkiye kapatır. Dolayısıyla aşkı soyut, kafasında çizdiği resme uygun yaşar. Ve bu hayalindeki sevgili resmine, birlikte olduğu erkeği yerleştirmeye çalışır. Yani hayatında bir gördüğü sevgili, bir de görmek istediği sevgili vardır. Birbiriyle alakası olmayan iki resim. Bu özlemlerinde sıkça kendini kandıran bir yan hep vardır. Çoğu zaman kafasında çizdiği bu aşk resmine birlikte olduğu erkeği yerleştirmeyi becerir ve yıllarca gözünü, kulağını kapatarak mutlu olmadığı ikili ilişkilerde yaşar.

Bu duygular en yoğun genç kızlık dönemlerinde yaşanır. Tılsım çoğu kez tensel yaklaşımlar (el tutma, öpüşme, vs.) ve bedensel birleşmeler yaşandığında bozuluverir. Heyecanlı ilk bakışmalar, buluşmalar evliliğe hapsedildiğinde büyük bir hayal kırıklığına dönüşür. Onun yerine yuvası, kocası, çocukları eğer çalışıyorsa iş hayatı daha önemli bir hale gelir. Buna karşın erkek, hiç bir biçimde kadını hayatının merkezinde almaz. Onun aşkı sahip olduğu ve yaşadığı birçok şeye ek bir gereklilik ve güzelliktir. O da aşıktır. Fakat bu hayatının tek tutkusu, yaşam gerekçesi olamaz. O hep mutlak

olandır. Kadının ona sunduğu bu mutlak güzellik ve ona tapınma hayatını zenginleştiren, canlı tutan nesnelerden bir tanesidir sadece.

Ayrılıklarda da tarafların davranışları farklı sergilenir. Kadın sevdiği erkeği kaybettiği için yaralı ve üzgündür. Terk edilmeyi kendi eksikliği ve zaafı olarak görür. Erkek ise artık tanrılaştırılmadığı, sevilmediği, sahip olamadığı için öfkeli, hırçın ve saldırgandır. Terk edilmeyi hazmedemez Onun gözünde kendisini terk eden kadın kötü bir kadındır. Öldürülmeyi dahi haketmiştir.

Toplumsal yaşamda erkeğe, uğraştığı, kendisini çok yönlü ifade edebildiği yığınla olanak sunulmuştur. Zaten pratik olarak tüm dünya onlar tarafından oluşturulmuştur. Toplumun, somut yaşamın üretiminde ve yeniden üretimine birebir aktif katıldığı (siyaset, iş, sanat vs.) için kendisinin, başarılarının ve yetkilerinin farkındadır. Bu durumu doğal olarak onu, aşk ve sevgi alanında da egemen kılar. İlgiyi, doyumu, başarıyı daha boyutlu yaşadığı için de kadın kadar sevgi ve aşk eksikliğini duymaz. Dolayısıyla kadının yarattığı duygulu, müşfik, romantik bir ikili dünyaya dayalı aşka ayıracağı fazla zamanı yoktur. Erkek açısından kendisine sunulan bu yoğunluk ve putlaştırılma hem duygularını okşayan ve aynı zamanda kendisini sıkan bir olaydır, yani kadının beklentileri can sıkıcıdır. Bu ilişkilerde o hep alan ama vermek gerektiğinde bilmeyen, hatırlamayan rolündedir. Aşkı cinselliğin güdüklüğünde yaşar.

Bunun karşısında kadın, çocukluğundan beri aynı eşit koşullara sahip olmayıp, hep ikinci planda kalmıştır. Yaratıcılığı olmayan, pasif ve edilgen varoluşu onu mevcut kadın kimliğinin özelliklerine uygun davranmaya iter. Yaşayamamış toplumsal gücünü ikili ilişkide bulmaya çalışır. Başarılı olabildiğini düşündüğü alan; erkekte etken, önemli bir yere sahip olabilmesinin tek koşulu onu duygularının ve hayatının merkezine aldığı, kendisini onun hizmetine sunduğu aşkı ve bedenidir. Onun için de kadında sahiplenme duygusu çok fazladır. Erkeğin sadece kendisi için var olmasını bekler. Onda en güzel kadın olmak, beğenilmek ve onun kendisine ihtiyacı olduğuna inanmak ister. Kendisine daha çok zaman ayırmasını bekler. Fazla ilgi görmemekten hep şikayetçidir. Çünkü kendisi sevdiği adamı yirmi dört saat düşünür. Bütün gün ona nasıl güzel görüneceğinin, onu nasıl mutlu edeceğinin planlarını yapar. Erkek ,sevgi ve aşk konusunda hem yoksul hem de pintidir. Kendisine kadın tarafından sunulan duygu zenginliğinin sarhoşluğunu yaşar. Kadın kendisinden aynı zenginliği talep ettiğinde bundan kaçar. Çünkü duygularını özgür, koşulsuz yaşamayı kendisinden vereceği bir taviz olarak değerlendirir. Zayıf, güçsüz bir kişilik olacağına inanır.

Kadın aşık olmayı ve sevilmeyi sever, erkekse aşık olunmayı ve sevilmeyi düşünür, arzular. Farklı sosyal gruplara dahil olan kadınlar (çalışan, modern kadın, özgür kadın...) görece daha bağımsız yaşıyor görünseler de sevgililerine sundukları ve ondan beklentileri itibariyle aşk merkezli bir dünyaya sahiptirler. Çalışan kadın bir biçimde erkekle yarışan kadındır. Bu yarışın koşulları kendisine ait değildir. Erkeklerin onlara sunduğu olanaklar

içerisinde kalıp, onlar tarafından belirlenen rolün dışına çıkamazlar. Yaptığı iş üzerinden elde ettiği küçük başarılarla yetinmeye çalışırlar. Yeteneklerini kullanma ve açığa çıkarma şansına sahip değildirler. Kendisinden beklenildiği kadar üretkendir. Çalışmak onu yine de kendine bir parça güvenli hale getirir. Küçük başarılarına çok abartılı değerler biçer. Eve döndüğünde yine edilgen, kocanın, sevgilinin yolunu bekleyen, müşfik, itaatkar bir "kadın" olur.

Modern kadın yani iş piyasasında başarılı olan kadın. Erkekler gibi çalıştığını, düşündüğünü, üretken olduğunu söyler, bununla da övünür. Onların değerlerini, dünyalarını sorgulamadan erkeklerin dünyasını, onları taklit ederek var olmaya çalışır. Aşkı ve cinselliği onlar gibi yani yaşamının odağına almadan yaşamayı dener. Bu hali onu kendi dünyasına büyük bir boşluk ve yalnızlıkla boğuşur hale getirir.

Özgür kadın duygularını daha karmaşık ve daha sancılı yaşar. Tüm bir erkek dünyasını sorgulaması doğal olarak erkeğin tarif ettiği aşkı ve sevgiyi de sorgulayarak reddeder.

Yani kadının kendisini tanrılaştırdığı aşka aşıktır erkek. Bu tutku çoğu zaman uzaktan uzağa hayal edilen, özlenen, beklenen fakat yaşanamayan, kafalarda yaşatılan bir duygudur. Kadın aşkı masum ve Platoniktir.

Çok şey ister ve çok şey talep eder. Erkekler özgür kadınların çok zor olmalarından şikayetçidirler. Aynı zamanda bir rahatlık olarak da görürler. Onlar açısından beyinsel, cinsel... yani çok yönlü tatmin oldukları bir merhabadır. Fakat kazara sorgulandıkları veya vasatlığın dışında özellikler arandığında büyük bir direnmeyle kaçarlar. Özgür kadına hükmetmeleri, ona sahip olmaları mümkün değildir. Dolayısıyla özgür kadın kişilikleri onları korkutur. Bu tip kadınların beklentilerine cevap verebilmek kendi dünyalarını sorgulamayı ve tümden reddetmeyi gerektirir. Yani yeni bir insan tipi olmanın çabasını göstermek zorundalar. Özgür kadının özgür beynine, gözlerine ve bedenine hitap etmeyi, ikili dünyanın dışında yaşamayı becerebilmeliler. Bu özelliklere sahip olabilmek ciddi, yeni bir pratik öğretidir. Bu zahmete katlanamaz erkek....

Erkek cinsi ile çok boyutlu ve yoğun yaşayamayan özgür kadın başlangıçta çocuklarını büyütür gibi onları büyütmeye, değiştirmeye uğraşmıştır. Büyük bir enerji ve yük olan bu ilişkilerin de sonuçsuz kalması hayal kırıklıkları ile dolu bir yorgunluğa dönüştüğünde, zaman zaman cinselliğini onlardan intikam alır gibi yaşar. Bir bölümü de uçta, onları dünyalarına hiç sokmadan yalnız yaşamayı tercih ediyor.

Sonuç olarak aşk ve sevgide cinslerin standardı sorguladığı ve kendilerine hitap edeni, yani özgür, mülkiyete dayanmayan kendisine has olanı özgür tercihlerine uygun yaşadığı güzellikte güzeldir. Topluma özgü reçeteli değil, biçimi nasıl olursa bireye özgü ve duyguların özgürleştiği bir muhabbetle yaşanmalı.

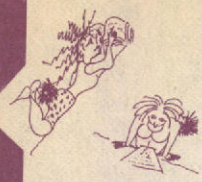

KARAYA SABUN, DELİYE ÖĞÜT NEYLESİN!

Geçen akşam gece haberlerini izliyordum. Bir ara "Kumkapı mağduru iki kadın" sözlerini duydum. Pür dikkat haberlere yöneldim. Sunucu, meşhuur travesti Sisi, başmağdure Zeynep ve canlı bağlantının yapıldığı başka bir stüdyoda hoş, bakımlı bir kadın daha. Önce tanıyamadım o hoş, bakımlı kadını. Herhalde konuyla ilgili bir uzmandır diye düşündüm.Haberi dinlemeye devam edince o kadının da öteki "mağdure" olduğunu gördüm. Yani Gülten Kızılkaya. Şu işe bak dedim. Bu kadın o kadın mı diye hayretler içinde kaldım. Bir dergiye mecac(!) vermek amacıyla şuhh pozlar vermiş. Bu şuh mesacın ne menem birşey olduğunu o yana çevirdim bu yana çevirdim bir türlü anlayamadım. Ama bu mesacın ileri tutar bir yanının olmadığını kavradım. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu. Dam üstünde saksağan, vur beline kazmayı. (Herhangi bir konuyu hicvetmek için kullanılan atasözlerine hayranlığım belli oluyor sanırım ama abartmamalı). Ne hikmetse Gülten Kızılkaya da öbür "mağdure" gibi sanatçı olmuştu veya olmak üzereydi. Ne farkeder ki? (Buyrun işte, ayrı bir yazı konusu daha).

"Bir kısım medya"nın ve feministlerin desteği ile ürettiği bu balon kahramanlara yazık oluyor diye düşünüyorum. Niye mi yazık oluyor? İşin felsefesine girmeyelim. Ben ve benim gibi birçok insan bu içinden çıkılmaz duruma gülmek zorunda kalıyor. (Oturup ağlamaktan iyidir). Sanırım bu

Zeynep Hanım'a verilen destek Leyla Zana'ya verildi mi acaba diye düşündüm şimdi. Gözaltında tecavüze uğrayan hangi kadın, çocuklarım aç, bir mesac vermek istedim deyip, bilmem nereye, kırmızı sütyeniyle, ağzı ayrık pozlar verdi. Töre diye öldürülmeye çalışılan ve kazara kurtulan hangi kadın benim sesim güzeldir aslında deyip, yahu bu ülkede kimler sanatçı olmuyor ki deyip bu işe soyundu.

bile yeterli olan yazığı açıklamaya. Bir arkadaş "pavyonlara düşmeseler bari" diyerek yorum getirdi bu konuya. Bence burda sorulması gereken tek soru şu: Biz feministler özellikle bazı feministler kime destek vereceğimiz konusunda nasıl kararlar veriyoruz? Sonunun nereye varacağını düşünmeden histeri halinde "hadiii, mağdur(!) bir kadın var" deyip, saman alevi misali hobara hobara toplantılar düzenliyoruz, (Martlarda bu kadınları destekleyen sıloganlar atıyoruz (Hatırladıkça utanıyor, histerimi açıklamaya sözcük bulamıyorum). Mağdur bütün kadınların desteklenmesi gerektiğini düşünmekle beraber öncelikli olan kadınları unutuyoruz gibi. Zeynep Hanım'a verilen destek Leyla Zana'ya verildi mi acaba diye düşündüm şimdi. Gözaltında tecavüze uğrayan hangi kadın, çocuklarım aç, bir mesac vermek istedim deyip, bilmem nereye, kırmızı sütyeniyle, ağzı ayrık pozlar verdi. Töre diye öldürülmeye çalışılan ve kazara kurtulan hangi kadın benim sesim güzeldir aslında deyip, yahu bu ülkede kimler sanatçı olmuyor ki deyip bu işe soyundu. Sokma akıl 7 adım gidermiş.

Aynı tarihlerde birçok Kürt kadını da ihlaller, tecavüzler ve günbegün aile içi şiddete maruz kaldı ve öldürüldü namus adına. Ancak ne "bir kısım medya" ne de populist feministlerin kılı kıpırdamadı. Sanırım, diğer "mağdurları", medyanın, aç kurtların önüne yem olarak atanlar, ne daha karlı, ne değil çok iyi biliyorlar. Eskiden çok düşünürdüm bir adam mezarında nasıl ters döner diye. Şimdi biliyorum. Hergün gazetelere haber olan kadınları, cinnet getiren, kocasının dayağına dayanamayıp baltayla öldüren, ya da intihar eden, yazılan yazılmayan yüzlerce kadın. Urfa'da namus gerekçesiyle öldürülen Sevdalar, gözaltında tecavüze uğrayan Leman Çelikaslan'lar, Şükran Aydın'lar, korucuların tecavüzüne uğrayan Remziye Dinç'ler...

8 Mart'da atılan en güzel slogan "Yaşasın Kadın Dayanışması"ydı.

KADINLAR 8 MART'TA ALANLARDAYDIK

"Kadınlar Artık Örgütlü" kadın mitingini gerçekleştiren kadın kurum ve grupları, siyasi partiler ve çeşitli meslek örgütlerinin büyük bir kısmı 8 Mart 98'de bir araya gelerek "Savaşa ve Kadına Yönelik Şiddete Son" mitingini gerçekleştirdiler. Jujin'in de içinde olduğu platform; yaşanan savaşın sonuçlarının kadının yükünü ağırlaştırdığını, göçün ve yoksulluğun kaynağı olduğunu, bu nedenle de savaşa karşı olma noktasında örgütlenmek ve tepki ile beraber barışı örgütlemek gerektiği noktasında birleşti. Ayrıca savaşı yaşayan kadınlarla yerinde dayanışmak amacıyla KESK'in önerisiyle oluşan kadın platformu, Diyarbakır'a bir yürüyüşle uğurlandı. Ancak kadınlardan korkan devlet, kadınların 8 Mart'ta Diyarbakır'da olmalarına tahammül edemedi. Kadınlar Urfa'da bekletilerek engellendiler. Ayrıca "Örgütlü Güçte Kadın Platformu'nun da Taksim de yapmaya çalıştığı gösterileri polisin saldırısına uğradı.

KADINLAR SENDİKALARDA ARTIK ÖRGÜTLÜ

KADIN EMEĞİ bildirgesi DAB-SEN (İşsiz, Sigortasız, Sendikasız İşçilerin Dayanışma Birliği Sendikası) I.Olağan Genel Kurulu'na sunulan, kadınların çeşitli taleplerini de içeren maddeler kabul edildi. Kadınların ev işlerine mahkum edilmesi, yedek iş gücü olarak görülmesi, çalışma yaşamı, kayıt dışı sosyal güvencesiz çalışma ve sosyal güvenlik, kadınların sendikaya katılımı ve fuhuş sektörüyle ilgili taleplerini kapsayan kadın emeği bildirgesi oy çokluğuyla kabul görmüş. Sendikalı kadınlar açısından sevindirici olan bu tür kazanımların sürekliliğini diliyoruz

KESK'Lİ KADINLAR REGL İZNİ VE KOTAYI TARTIŞIYOR

KESK I.Kadın Kurultayı "Özgür kadın, özgür dünya" sloganıyla gerçekleştirildi. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü arifesinde

gerçekleştirilen kadın kurultayı çok renkliydi ve büyük bir coşkuyla gerçekleşti. Yoğun gündemi olan ve ikiyüze yakın tebliğle gerçekleştirilen kurultay üç gün sürdü. Kadın dergisi

çalışanları olarak, çoğumuzun da emekçi olması nedeniyle bu kurultaya biz de ilgi gösterdik. Kadın sorununun çok önemli olduğu ve kadın hareketinin ivme kazandığı bir döneme de tekabül etmesi nedeniyle örgütlü kadınların örgütlülük ve çalışma koşulları, kadın söylemi ve kadın taleplerinin tartışılmasının kadın hareketine ivme kazandıracağına inanıyoruz. Ankara'daki kadın kuruluşlarının ilgi göstermediği kurultayda, kadınların regl dönemlerinde izinli sayılmalarından, sendikalarda kadınlara kota hakkına kadar bir çok konu tartışıldı. Kurultayın gündemi kısaca şu başlıklardan oluşuyordu.

- Çalışma Yaşamında Kadın
- Sendikal Mücadelede Kadın
- KESK Mücadelesinde Kadın

Sendikalarda Kadınlarla İlgili Destek Politikaları (Özel alan, kamusal alan, pozitif destekler, cinsiyetçi dil, siyasette kadının durumu)

- İstihdam Politikaları ve Kadın
- İşsizlik, Yoksullaşma, Özelleştirme,
- Militarizm ve Cinsiyetçilik
- Savaş ve Kadın
- Siyasal İslam ve Kadın

İlk olmanın getirdiği bir takım sıkıntıların da yaşandığı kurultayda, çalışan kadınların da söyleyecekleri çok sözlerinin olduğunu gösterdi. Özellikle Olağanüstü Hal bölgesinde çalışan Kürt kadınlarının ülkede yaşanan ve devletinde "düşük yoğunluklu savaş" diye adlandırdığı savaşa karşı kadın gücünün örgütlenmesi ve savaşa karşı olabilme politikalarının geliştirilmesi konusunda bir çok konuşma ve tebliğler sunuldu. KESK içindeki kurul ve yönetimlere öneri anlamında sunulmak üzere alınan önemli kararlar şunlardır;

- Fazla çalışma yasaklanmalı, 35 saatlik haftalık işgünü yasallaştırılmalıdır.
- Yasalarda yeralan cins ayırımcı hükümler iptal edilmeli, istihdam da cins ve medeni durum ayrımcılığına son verilmelidir.
- Ağır ve riskli alanlarda çalışan kadınlara ek izin ve tazminatlar

verilmelidir.

- Her işyerinde 0-6 yaşı kapsayan ve vardiyalı işyerlerinde 24 saat açık ücretsiz kreş, emzirme odaları açılmalıdır.

- Doğum sonrası babaya on gün, kadına ise doğum öncesi iki ay sonrası ise bir yıl ücretsiz izin verilmeli. İkinci altı ayda ebeveyn izni verilmelidir.

- Toplu sözleşmelerde kadına yönelik taleplerde kadın komisyonlarına tam yetki verilmeli, buna ilişkin TİS maddeleri uyuşmazlık maddeleri sayılmamalıdır.

- Kadınlara sendika birimlerinde yeterince yer alabilme önünün açılması anlamında kota uygulanabilinir. (Tam birlik sağlanmadı.)

- Köyleri ve tarım alanları yıkılarak zorla göç ettirilenler ve yoksullaştırılan vasıfsız işçi konumuna düşürülenlerin geri dönmeleri sağlanmalı ve kayıpları karşılanmalıdır.

- Cinsel taciz ve tecavüze karşı mücadele edilmeli, kadın kimliğine yönelik bir saldırı olan bekaret kontrolüne, ceza yargılamalarında kadının talebi dışında son verilmelidir.

MEMURLARA "NAPALM BOMBASI"

KESK'li kadın ve erkek emekçiler hükümetin çıkarmaya çalıştığı sahte, grevsiz toplu sözleşme hakkından uzak, dernek yasasına karşı güçlü bir barikat oluşturdular. Ankara'da Kızılay meydanını işgal eden emekçiler, tazyikli su sıkılarak, biberli gaz püskürtülerek ve coplanarak polisler tarafından yıldırılmaya

çalışıldı.KESK'li kadın ve erkek çalışanlar bu yasa önerisini hükümet çekip, gerekli yasal düzenlemeyi yapıncaya kadar eylemlerini sürdürmekte kararlı ve ısrarlı görünüyorlar.

CARLA'YA HAYAT HAKKI YOK

"Carla'ya hayat hakkı" Özgürlükler ülkesi olarak adlandırılan Amerika'da tanınmadı. Carla, ABD'de iki kişiyi öldürdüğü iddiasıyla 1983'ten beri cezaevinde tutuluyordu. İki Mart 1998 tarihinde idam edilen Carla Faye Tucker'e yaşam hakkı tanınmasını isteyen bir çok ülkeden insan hakları kuruluşlarını ve toplumsal muhalefeti, "ABD adaleti" dinlemedi. Cezasının müebbet hapis cezasına çevrilmesini isteyen Carla'nın, bu yüzyılda idam edilmesini binlerce insan, nefretle kınadı. Bu yüzyılda insanların suçlu da olsalar idam edilmesinin insani hiç bir gerekçesi olamaz.

REMZİYE DİNÇ VE DAVASI TEHDİT ALTINDA

Kozluk'ta üç korucunun tecavüzüne uğrayan Remziye'nin açtığı dava, sürekli istenen rapor gelmedi

gerekçesiyle ertelenirken, köyde korucular tarafından davadan vazgeçmeleri için tehdit edildi. Bir çok kadın kuruluşunun ve İHD'nin de izlediği davayı, rapor gelmediği gerekçesiyle savsaklayan mahkeme, erteleme yolunu seçti. Davayı izlemeye gelen Remziye'nin amcası, korucuların akrabaları tarafından tehdit edildiğini açıkladı. "Davadan vazgeçmezseniz sizi öldürürüz" diyen korucu akrabaları ve sanık korucular hala serbest.

KÜRT KADINLARINA İKİ DERGİ DAHA

Jin û Jîyan ve Yaşamda Özgür Kadın dergileri Kürt kadınlarının seslerini yükseltme kervanına katıldılar. İleriki sayılarımızda yeni dergileri daha geniş şekliyle okuyucularımıza tanıtmayı amaçlayarak kendilerine yayın hayatlarında başarılar diliyoruz. Ve bu kavgaya hoş geldiniz; iyiki geldiniz diyoruz.

ANKARA YOLUNDAYDI

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, düşünce özgürlüğünü engelleyen yasa ve yasa tasarılarının kaldırılması amacıyla Ankara'ya "Düşünceye Özgürlük Yürüyüşü"nü bir çok sivil toplum kurumlarının desteğiyle gerçekleştirdi. Düşüncenin hala suç sayıldığı bu ülkede, insanların hala düşüncelerinden dolayı cezaevlerinde tutulması, sanatçıların, yazarların DGM'lerde yargılanmaları utanç verici bir durum. Bu utançla, bu ülkede Ankaralara daha çok gidilecek gibi görünüyor. Düşünce özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması için 37 haftadır Meclise kart atma ve telgraf çekme eylemlerinin yapıldığını açıklayan Ercan Kanar, bu eylemlerin daha kararlı kılınması için Ankara'ya yürüyeceklerini söyledi. Pankart taşıma, slogan atma, alkış tutma yasağı getirilen yürüyüşe sanatçı, yazar, aydın ve birçok sivil kuruluş destek verdi ve 16 Mart'ta gerçekleştirildi.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

KÜRT BASININ 100. YILI

Kürt basının 100.yılı kutlamaları için bir araya gelen Kürt basını, Nisan ayını kapsayan bir dizi etkinlik kararı aldı.

Yüzyıldır yayın yapan ve halen yayına devam eden bütün Kürt dergi ve gazetelerinden oluşan bir sergi ile açılışı yapılacak olan etkinlikler kapsamında içinde Kürt

basınının sorunlarının tartışılacağı panel, forum ve sempozyum da yer alacak. İlk yayın organı olan "Kürdistan" gazetesinden bu güne değin çıkan yayınların hayatımızdaki önemini ortaya koyacak etkinliklerde, kadın basınına yeterince yer verilmeyeceği, cinsiyetçi bir yaklaşımla engelleneceği görünüyor.

DİYARBAKIR'DA 8 MART YİNE DAYAKLA BİTTİ

Diyarbakırlılar 7 Mart akşamından itibaren olağanüstü güvenliği görünce o gün bütün dünyada kutlanan 8 Mart'ın Diyarbakır'da dayakla karşılanacağını anladılar. Sabahın erken saatlerinde HADEP, Eğitim-Sen ve diğer sivil toplum kuruluşları, polis ablukası altına alındı.Diyarbakır'da Demokrasi Platformu'nun organize ettiği hiçbir etkinliğe izin verilmediği gibi Türkiye'nin dört bir yanından giden kadınlar da Diyarbakır'a sokulmadılar.

Bu etkinlikler arasında Diyarbakır Dağkapı'da yapılacak şenliğe de izin verilmedi. 8 Mart sabahı saat 10-11 arası Diyarbakır'ın her mahallesinden kadınlar akın akın gelmeye başladılar. Ancak dört beş kişi bir arada görülen kadınlar, polis asker tarafından engellenmesine karşın çeşitli yerlerde kalabalıklar oluşturarak oturma eylemi yaptılar. Ofis semtinde yapılan yürüyüşe polis saldırdı.Dağılan kadınlar daha sonra oturma eylemi yaptılar. Her saldırıdan sonra dağılan kadınlar inatla başka kalabalıkları tekrar oluşturdular. Bu kalabalıkların yönlerini caddelerde duran, yürüyen baş örtülü ve çarşaflı kadınlar kaş göz hareketleriyle belirliyorlardı. Manzara traji-komikti; çünkü ne yapacağını bilmeden dolaşan kadınlar, karşılarında caddede durmuş örtülü kadınların kaş göz hareketlerini ve sessiz konuşmalarını görüp"Allah Allah ne oldu bu kadınlara, ne bu hareketler?" diyerek şaşırıyorlardı. Daha sonra amaçlanan anlaşıldı ve Ofis'e yönelindi.

NEWROZ YİNE BASKILAR ALTINDA KUTLANDI

1998 Newroz'u son yıllara özgü bir biçimde bu sene de hemen hemen Türki Cumhuriyetlerin hepsinde ve Türkiye'nin belli başlı yerlerinde eşi görülmez bir "çoşku ve meşrulukla" kutlanırken, Kürtler tarafından yine baskılar altında kutlandı.

Diyarbakır'da daha bir saat önce polisler tarafından dayak atılan ve panzerlerle üzerlerine yürünülen çocuklara yine panzer üzerinden şeker dağıtıldı ve kameraların önünde gönülleri alınmaya çalışıldı. Bu görüntüler gerçekten de görülmeye değerdi. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu dedirtecek derecede insanı irkilten bu görüntüler Kürtler'e karşı hoşgörüsüzlüğün ve tahammülsüzlüğün ispatı olduğu gibi devletin nasıl davrandığını da gösteriyordu.

Newroz İstanbul'da da pek çok parti, sendika ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla Zeytinburnu'nda baskı altında da olsa kutlandı. Bu arada İstanbul Davutpaşa'da da Demokrasi ve Barış Partisi bir şenlik düzenledi.

ÖLÜMSÜZLÜĞE ULAŞAN BİR BABANIN ARDINDAN

Serdil Sihûneh

Babam Necmettin Büyükkaya'ya

Altı yaşında bir çocuk. Akşam, evde babaanne, yılda bir kaç kez sürpriz görünen yakışıklı baba. Zatürre olup ateş içinde, iğne sonrası yatılan bir akşam. 19.30 suları: çalınan kapı. Gelen, polis.

ARAMA; BABA İÇİN, BABA İÇİN.

BABA YOK ARTIK. BABAYI GÖTÜRDÜLER. BABA GİTTİ.

Yatakta çocuk, çocuk korkmuş, anne korkmuş, ev korkmuş. Herşey korkunç bir kabus. Çocuk ağlıyor sessizce. Yedi yaşında bir çocuk kışı. Saat 13.30 suları. Diyarbakır cezaevi bahçesi. Hava soğuk, filizkıran, tutsak bezdiren soğuğu. Bir saat önce cezaevi çevresinde koşup, oyun oynamış çocuk. Kendi gibi olanlar, anneleri, babaları, abileri içerde çocuklarla. Etraf boş arazi, köy gibi, tek tük evler sadece. Ne çokta öpüyorlar çocuğu bu cuma günlerinde. Babasının yeni evinin, cezaevinin önünde halası ve annesiyle beraber, bahçenin içinde çocuk. Uzun sıralardan sonra bekleşiyorlar, kendi gibi anne, baba, hala, kardeş ve çocukların içinde.

Koyu yeşil ve gri hakim, bu evde. İki tane köpek etrafta, biri "CO". Çok sonra öğrenecek çocuk, co'yu, sahibini ve de marifetlerini. Midesi bulanacak çocuğun, gizli gizli ağlayacak her düşündüğünde. Midesi de, aklı da almayacak okuduklarını.

Üşüyor elleri çocuğun, sokuyor halasının koltuk altına. Anne, kanadının altına sığınan kuş misali giriyor halası ile anne arasına. Dirençli ama çocuk! Babayı görecek ya varsın üşüyeyim diyor. Bahçede geziyor gözleri, babam da hiç dolaşıyor mu burada diye düşünüyor.

Asker sesleri yankılanıyor az sonra. "Arkanızı dönün, arkanızı dönün." Duvara dönüyor anneler, halalar. Annesi gizlice sen bak kızım diyor, bizim

Gelenler tutsaklar. Babası ya da arkadaşları babasının. Elleri ayakları zincirli, ikişerli sıra halinde hepsi birbirine benzeyen tutsaklar. Köle filmlerini anımsıyor çocuk; ürperiyor, dönüyor arkasına hemen. Evin içine giriyor zincirliler, onlar da dönüyorlar önlerine. Zincirleri hissediyor çocuk, etrafta asılı duran, onları da saran zincirleri.

aramızdan dön bak. Bakıyor illegal iş yapma sorumluluğuyla çocuk.

Gelenler tutsaklar. Babası ya da arkadaşları babasının. Elleri ayakları zincirli, ikişerli sıra halinde hepsi birbirine benzeyen tutsaklar. Köle filmlerini anımsıyor çocuk; ürperiyor, dönüyor arkasına hemen. Evin içine giriyor zincirliler, onlar da dönüyorlar önlerine. Zincirleri hissediyor çocuk, etrafta asılı duran, onları da saran zincirleri.

Giriyorlar içeri nice saatten sonra. Resimler yapılmış, yazılar yazılmış duvarlara. Kocaman, herşey kocaman ve soğuk burada. Görüş salonuna giriyorlar sonra. Düdük sesleri, çarpıyorlar yüzlerine, asker

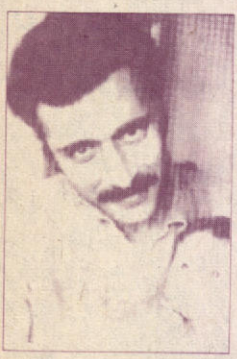

bağırtılarında arıyor babanın adını. Babanın saçı traşlı, baba uzun eğiliyor konuşurken. "Baba seni de mi zincirlediler?" Onun yanın da asker, kendi yanlarında asker. Tel örgülere takılıyor tüm sözcükler. Düdük sesleri...

Beş on dakikalık baba. Görüş bitti. Hoşçakal baba, bu kez de gördük mü seni?

Sekiz yaşında bir çocuk. Okuldan dönüş... Evde, anne koltuğa yığılmış. Birkaç akraba: Baban öldü cümlesi. Baban öldürüldü gerçeği. Çocuk anlıyor, çocuk ağlıyor, çocuk öğreniyor. Dokuz yaş, on yaş, 11,12... 20, 21 yaş yazları kışları. Baba bir daha gelmiyor. Baba yok. Babalar, anneler, abiler, kardeşler, çocuklar yok oluyor artık. Ölüyor, öldürülüyor.

Bir ülke yas, bir ülke çığlık, bir ülke kan.

"Ah verebilseydim keşke,
Yüreği avucunda her bir anneye,
Tepeden tırnağa oğula, kıza
Kesmiş bir ülkeyi armağan
diyor şairin sesi.

Çocuk büyüyor: çocuk hissediyor tüm şiirleri.

Yirmiiki yaşında bir genç kız akşamüstü, Mehdi Zana'nın kitabından bir pasaj okunuyor; Ses: genç-çocuk sesi, ölümden bir kaç gün önce yüzbaşı Abdullah Kahraman "seni öldüreceğim Necmettin" diyor. O da "beni öldürebilirsiniz, insan katletmek sizin mesleğiniz, sizden her türlü kötülük beklenebilir. Çünkü siz, insana ait olan herşeyden yoksunsunuz. Beni öldürseniz de, öldürmeseniz de birgün gelecek insanlar tarafından nefretle anılacaksınız. Size birşey daha söyleyeceğim, beni ölümle korkutacağınızı sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Korksaydım bu işe girmezdim. Kaldı ki beni öldürmekle de yok edemezsiniz. Çocuklarım bir şehidin, bir kahramanın çocukları olarak göğüslerini gererek gezecek ve babalarından gururla söz edecek. Peki ya seninkiler. Senin bırakacak neyin var? Eminimki gün gelecek, çocukların senden nefret edecek. Biz bir katilin, bir caninin çocuklarıyız diyerek alınlarına sürdüğün kara lekenin ezikliğiyle, utancıyla yaşamak zorunda kalacaklar."

Çocuk gururlu, tarih babasının sözlerini doğruluyor.

Necmettin Büyükkaya, babam, büyük önder, yiğit devrimci 24 Ocak 1984'te Diyarbakır cezaevinde işkenceyle öldürüldü.

CIVATA KURD Û DI CIVATÊ DE REWŞA JINÊ

Civata Kurd ji ber ku tu carî nebûye civateke serbixwe; bi tevayî civatek paşketî ye. Lê ev paşdemayîn ne ji ber ku di kultura wan de û di jiyana wan de heye, ji ber ku dibin tesîra civatên der û dora xwe de mane û civatên ku dibin tesîra wan de mane jî, ji ber ku ne civatine bi tevayî serbixwe û pêşketî ne, civata Kurd ji van hîn bêtir paşde maye. Lê tevlî vê rewşê jî dibê ku meriv çanda Kurdan û yên wan civatên ku Kurd di bin tesîra wan de nede ber hev. Çanda Kurda hêjaye û wenda nebûye, divê ku meriv we ji bin vê bandorê derxe û pêşde bibe. Ji bo ku meriv karibe bêje em jî miletekî cîhanê ne û vê yekê bên ziman divê ku meriv bi zimanê xwe jî xwe îfade bike, li welatê xwe xwedî derkeve û xebata xwe di nav milletê xwe de bike.

Gava ku meriv rewşa civata Kurd dide ber çavên xwe divê ku meriv berî rastiya xwe bibîne, di nav civatê de jî sedî çend xwende û ji xwendan çen pêşketî ne û bîra ku milletekî cihê ne dibin û li tarîxa xwe û li çanda xwe xwedî derdikevin û ji wan ji sedî çend jin in. Gava ku meriv wêne dide ber çavên xwe, ku meriv rexna li civata xwe bigre bi rastî meriv bixwaze hin tiştan biguhere dive ku meriv ji civatê bi dûr nekeve. Ji bo pêşketina civat divê meriv jin û mêr tev, dest di dest de bixebitin.

Divê jin zanibin ku ew jî wek her ferdekî civatê bi her awayî dijîn û her wiha jî bi xwe bawer bin ku ew tiştê ku dijîn netiştekî zêde ye û ne jî nû ye. Jiyan weke her kesî mafê wan e jî û divê li mafê xwe yê jiyanê xwedî derkevin.

Lê divê wê jî baş zanibin ger wek her însanî nexebitin û bi her awayî di her warê civatê de derê cihê xwe yê pêdivî negrin divê zanibin ku ji wan re mafê jiyanê tuneye. Maf ne biji civatê dûrketin û ne jî bi lûks û suksê nayê stendin. Gava civat paşketî be û meriv jî ferdekî ji wê civata paşketî be, divê ku meriv ji bo wê bi her awayî pêşde bibe jî milbimil bi hev re bixebite.

Ji bo jiyaneke nû û bi civateke pêşketî re ava bike, divê meriv bi şev û bi roj bixebite. Lê berevajiya vê ger meriv tiral be û li hêviya hinekî din be serketin nemumkun e.

Îja ku civat jî civata Kurdan be, rewş hîn dijwartir û xerabtir dibe. Ji ber ku zilm û zora li ser jinên Kurd du qat e, divê ku ew jî ji her kesî bêtir û hete du qatê herkesî bixebitin. Li aliyekî zilma dijmin û li aliyê din bişûndemana civata Kurd ku ji ber zilma dijmin bi paş de maye dibe sedemê paşdemana jina Kurd. Jin jî divê ji bîr nekin ku ew jî wek her ferdekî civata Kurd ji vê civata şûndemayî û çewisandî der çûne. Ji ber wê jî, divê li civata xwe xwedî derkevin bê ka çi kêmaniyên wê hene bibînin. Ji bo careserkirina pirsên civatê yên giştî jî divê jinên me bi

berpirsiyariya xwe ve rabin û bêwestan û rawestan xebat bikin. Jinên Kurd ên rewşenbîr ku li doza xwe ya jinîtî xwedî derdikevin û dixwazin pêşengiya civatê bikin bi vî awayî wê hîn zûtir karibin daxwazên xwe pêkbînin û pirsên xwe jî çareser bikin.

dikeve û ji zarokên xwe re dibêje êdî ez ne insanim, ez genim im. Malbata wî çiqes jêre dibêje tu negenim î, tu însan î, lê ew dîsa jî dibêje na ez genim im. Ji ber wê jî malbata wî, wî dibe cem psîkologekî ku derdê wî çareser bike û wî ji wê nexweşiya wî

Ji ber ku ev doz her çend doza jinan jî be û çendî neheqî, tadeyî li wan bûbe jî divê pêşî xwe bi civata xwe bidin naskirin û fêm kirin. Bi vî awayî çendî bi tevayî paşdemayîn hebe, çendî pirs hebin jî wê ewende zûtir çareser bibin. Çendî em paşde mabin jî kêm zêde di çanda Kurdî de hin tiştên biqîmet û rûmet jî hene. Divê meriv kêmasiyan ji holê rake û taybetmendiyên pêşverû yên civata xwe jî karibe derxe qada navnetewî.

Ji bo bi xwe nebaweriyê û encamên wê yên nebaş ez dixwazim wê çîroka li jêr wek mînak bidim: Mêrikek nexweş xelas bike. Piştî wî dibin cem psîkolog ew jî wî çend rojan li cem xwe tedavî dike û wî îkna dike ku ne genim e, însan e. Piştî îkna dibe ew jî dibê êdî ez însan im. Pisîkolog mizgîniyê dide malbata wî, dibê werin nexweşê we rihet bûye, dibêje ez însan im. Lê dema malbata wî tê ku wî bibe malê û derdikevin derve mêrik mirîşkan dibîne û paşde direve. Dîsan diçe cem psîkolog. Psîkolog jê re dibêje çi bû tu çima vegeriyayî? Mêrik dibêje ez êdî bi xwe bawer im ku ez ne genim im û ez însan im, lê ka îja ez ê çawa mirîşkan îkna bikim ku ez ne genim im!..

Şükran Çaçan, 1973 Diyarbakır doğumlu. Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Bölümü 3. sınıf öğrencisi. En çok yoğunlaştığı alanlar, şiir ve karikatürdür. Bazı çalışmaları bir çok dergi ve gazetelerde yayınlandı.

İKİNCİ PERDE

Yeniden yaratıldık biz kadınlar
bu sefer bizdik yaratan;
iri kalçalarımız vardı, kocaman ağızlar...
kendi bileklerimizden uzandık bütün kıblelerden
ve şekillendirdik topraktan sevişmeleri
ellerimizdi günahlara şahit olan
oysa, ayaklarımızın izdüşümüyle yargılandık
ikinci perde boyu,
nerde paketlenmiş sevinçler varsa, hepsi bizim
"Yasak Elma" ya kadar sarkar suçumuz
burnumuzun dibine düşer sonra da.

Yeniden yaratıldık biz kadınlar,
uzun saçlarımız, kırmızı rujumuzla
bu sefer de bizdik yaratan!
aklanan yüreklere yüceldik
serpiştirdik her biryere yüzakımızı
genişledik sürekli daralan mekanlarda
taşırdık sokaklara üç objelik yaşamımızı
yani; yenilendik
biz kadınlar.

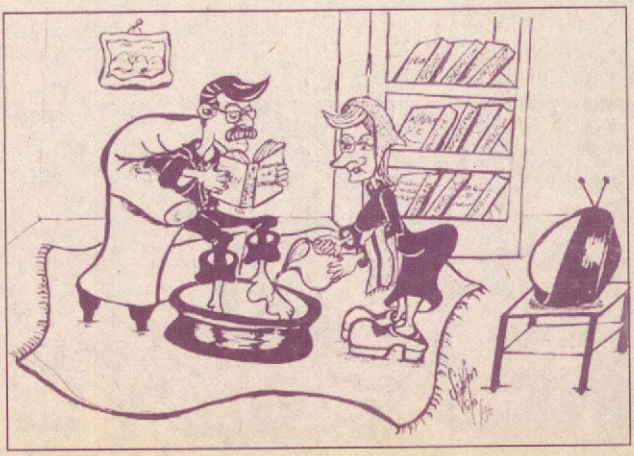

BU KÖŞE YAZ KÖŞESİ

Az gittik uz gittik, dere tepe düz gittik. Döndüm baktım ne göreyim. Aldığımız yol beş arpa boyu gibi görünse de bin arpa boyu yol gitmişiz.

Epeyce oluyor. Bundan beş vakit önce; kadınlar, on vakte eşdeğer uzun bir sessizlik sonrasında kendileri için, dayağa ve şiddete karşı yürüdüklerinde annem de oradaydı. Heyecanını unutmuyorum.

Ondan ve çevremdeki kadınlardan çok şey öğrendim.

Her bir tanışma, yeni bir öğrenme sürecini başlattı.

Her bir dünya, her seferinde yeni şeyler öğrendiğim, yeni bir keşif süreciydi de. Kendimi hep çoğalmış hissettim.

Bundan yine epeyce bir vakit önce, Bilar'da Kadın Araştırmaları seminerlerinde, bir grup Kürt kadını da vardı. Şirin Tekeli'nin hayranlıkla anlattığı, İsveç'te pencere silen erkekler ve üzüntülerini bildirdiği Türkiye karşılaştırmasını dinlerken, bir yandan da eve eşinden önce yetişip, en azından bir çorba yapmak telaşında olan Tekeli'nin durumunu tartışıyorlardı. Kendilerine soruyorlardı. Şimdi bu nasıl birşeydi?

Vakitler vakitleri kovaladı. Yürüdük yürüdük yollar aşındı, asfalt asfalt üstüne döküldü. Derkeeen köprülerin altından çok sular aktı.

Artık Kürt kadınları bir türlü kendilerini içinde hissedemedikleri

Türk kız kardeşlerinden ayrı örgütleniyorlar. Ayrı dergilere sahipler. Söyleyecek sözleri, yapacakları işleri, sorgulayacakları şeyleri çoğaldı. Beyinlerinde ve yakınlarında al aşağı edilecek daha bir yığın şef, bir yığın efendi onları bekliyor. Artık daha korkusuzlar. Çoğaldılar ve kendi sözlerini bi başlarına söyledikleri konferanslar bile düzenliyorlar epeydir. Didik didik ediyorlar herşeyi, kendilerini, hayatı, efendileri ve efendiliği.

Birbirlerinden öğreniyorlar. Daha yenmesi gereken, bir yığın fırındaki bir yığın ekmeğin onları beklediğini de biliyorlar pekala.

Öğreniyorlar, çoğalıyorlar, düşünüyorlar. Yürüyorlar, istiyorlar. Yürüyorlar, istiyorlar, istedikleri gibi yürüyorlar. Yollar aşılıyor, yollar aşınıyor. Arkalarındaki arpaların sayısı çoğalıyor. Yürüyorlar birlikte, kendileriyle, kendileri gibi hissedenlerle...

Artık yaz geldi. Ve annem hala bizlerle. Hem bir Kürt, hem de bir kadın olarak.

Yaz geldi...

Sevgili

Şükran Aydın,

Senin insanlık suçlularını mahkum ettiren zaferin, hepimizin zaferi oldu.

Bunu biliyor musun?...

KÖMÜR KARASINDAN TECAVÜZ YARASINA!

Henüz yaşantımızdan atamadığımız, T.C. nin kadından da aileden de sorum(n)lu bakanı tarafından gündemimize acı biçimde oturtulan "bekaret " tartışması beni, aldı çocukluğumdan başlayan bir yolculuğa çıkardı.

OHAL bölgesindeki kasabalardan birinde yaşıyordum. Beş altı yaşlarında olmalıyım. Çocukluğumuz sokakta ve "özgür" bir şekilde geçiyordu. Aklımıza gelen şeyleri bazen kontrolleri atlataraktan yaşayabiliyorduk.

Yine öyle günlerimizin birinde, mahallenin kızlı - erkekli çocukları bir davulun peşine takılmış, mahallemizden hayli uzak yerlere kadar gitmiştik. Sanırım epeyce uzun bir zaman geçmiş olmalı ki, döndüğümüzde ablalarımız, annelerimiz telaşlı bir şekilde bizleri bulmanın sevincini yaşamışlardı. Ablam çok daha farklı bir telaş yaşamıştı. Beni hemen evimizin dışındaki, kapısı yarım olan tuvalete çekmiş, apış arama bakmış, oramdaki kömür karası işaretin durduğunu söylemiş ve derin bir nefes alarak sevinmiş görünmüştü. Ne zaman konmuştu o kömür karası işaret, hep duruyor muydu? Banyo yaparken çıkmıyor muydu? Bunları sorgulayacak yaşta ve bilinçte değildim. Ve ilk defa apış aramda korumam gereken birşey olduğunu o gün (tembihlerle pekiştirilerek) öğrenmiştim.

İleriki yıllarda bu kömür karası, aşama kaydetmiş, ağaca çıkmamam-ız-a, yüksekten atlamamam-ız-a vb. dönüşmüştü. Ağaca çıkarsan da bacaklarını çok ayırmayacaktın, çünkü 'yırtılırdı.' Yüksekten atlama 'patlar mıydı','yırtılır mıydı?..Bu korkular ve kaygılarla oynarken apış aramda da hep koruyacağım birşey vardı. Gözle göremediğim, elle kontrol edemediğim ve nemenem birşey olduğunu hala bütün bilimsel izahlara rağmen anlayamadığım bu zar-ın akibetinden emin olamadan büyüdüm. Ne koştuğum içime sindi, ne atladığım, ne de ağaca çıkmalarım.

Çocuklukla gençlik arası yıllarımda acı pratiğine de tanık olmuştum. Komşumuz bir kadının derinden gelen, yanık ağıdıyla uyanmıştım bir sabah... Ailesinden birisi mi öldü diye düşünürken, annemin "evlerden ocaklardan uzak evlenen bacısı 'delik' çıkmış, amcasının oğlu 'bozmuş' deyişiyle korkum daha da büyümüştü. Bu olay bundan önce yaşanan başka bir olayı da yeniden canlandırmıştı. Filancanın kızının da başına gelmişti de erkeğin "erkek" olmadığı anlaşılmıştı. Fakat bir kere aile damgalanmıştı; ömür boyu 'yüz karasıydı'... Kız başkasıyla evlense bile...

Arka plandaki konuşmalarında, annemin ve diğer kadınların bu durumu onaylamadıklarını da görmüştüm. İster istemez 'mağdur' kadındı. Kendileri kadın ve kız çocuğu sahibi oldukları için bu olayların bitmesini istiyorlardı. Çünkü bütün sülalenin 'namusu' kirleniyordu. Bunun da sorumlusu yine kadınlardı. Ve

yıllar da geçse bu olay anılıyordu. Yani olayı yaşayan sülalenin kurtuluşu yoktu. Hep 'baş kakıncı' olurdu. Onun için de kız çocuğu olan KADINA iki kat acınırdı. Başka nedenleri de vardı fakat bu emaneti 'korumak'da herşeyden zordu...

Bir gün gene annemden birşey duymuştum. Aradan on yıl falan geçmişti. " Aferin çocuğa ne güzel etmiş ya, kızın yanında gelen kadını geri göndermiş. Benim evlendiğim kadının ne olduğu kimseyi ilgilendirmez; bu benim eşim,' kız' ya da 'dul'

olmasının hiç önemi yok demiş". Özellikle o bölgelerde evlenen kızların yanında 'bakire' olup olmadığına tanık, yaşlı bir kadın gelirdi. Ve o genç bunu ilk defa reddetmişti!.. İşte okumuş olmanın faydası da buydu anneme göre. Çünkü genç, hakim adayıydı.

Tabii bende 'genç kızlığını'yaşayan birisi olarak derin bir nefes almıştım. Belki benim de evleneceğim insan böyle davranır ve tüm kaygılarım boşa çıkabilirdi... Devamında ilginç gelişmeler olmuş, ondan sonra birçok genç bu davranışı sürdürmüş, evlenen kızların yanında tanık gelen kadınlar istenmez olmuştu.

O zamanki bilincim 'bakireliğe' karşı olmak düzeyinde değildi, fakat insan olarak bunları yaşamanın da beni aşağılayacağını düşünüyordum. Ne iyi, birisi bunu reddetmişti... Reddeden bir erkek olduğu için de benimsenmişti.

Fakat yine de bu durum insanları ciddi biçimde rahatsız etmese, kolayca benimsenmezdi herhalde?! Basitmiş gibi görünen bu olay bana, önemli olanın bir yerden başlamak olduğunu göstermişti...

Yaklaşık yirmi küsur yıl öncesinin devrimci genç kadını olarak böyle şeyleri yaşamak istemiyordum. Bilinç altına yerleşen bu kaygılar beni belki de, değil bir gençle flört etmek, evlilikten bile uzak tutmuştu. Taaki yıllar sonra çocukluğumdan beri tanıdığım, güven duyduğum insan karşıma çıkıncaya kadar...İşin tuhafı o kadar yıl kaygıyla koruduğuma inandığım 'şeyin', eşimin yanında hiç kıymeti de olmamıştı. Hatta yer yer takıştığımızda," bu yaşına kadar bakireliğini korumak için kimseyle beraber bile olamamışsın" gibi de tersinden eleştirilmiş, çok üzülmüştüm. OHAL Bölgesinin kasabalarının birinde, üstelik devrimcilerin yanında bile sevginin yasak olduğu bir yerde ne yapabilirdim bilmiyorum. Aslında herşey bedel ödemekten geçiyordu. Bunun için de ben ve benim gibiler "devrimcilik" adına birşeyler yaparken kendimizi yaşayamadık; onun bedelini ödemek daha zordu ...

Şimdi insanlar bu ülkenin televizyonlarında gönüllü ilişkilerini anlatıyorlar. Benim yaşadığım büyüdüğüm yerlerde gelinen süreçte, sevgi-sevgili ilişkileri var-dı. Başı kapalısı da açığı da bunu yaşayabiliyor-du. Yirmibeş-otuz yıl öncesine kadar, evlenen kızların yaşadığı şeyler şimdi yaşanmıyor-du ve kadından da aileden de SORUM(N)LU bakan da yoktu.

Sevginin 'yasak' olduğu yerler-beyinler hala var. Bekaretin tabu olduğu yerler-beyinler hala var. Bunun yanında TECAVÜZ olaylarının açık yaşandığı, açıklanmasının - kabulünün 'TABU' olduğu beyinler de var.

Kadınların bekaretini düşünen bakan; gözaltında , cezaevlerinde, mahallesinde, köyünde tecavüze uğrayan kadınların sesini duysa, kadınlarla kadın olarak birşeyler yapmayı düşünse...

Bakan olarak değil de kadın KİMLİĞİYLE, kadınlar için birşeyler yapmış olur hiç değilse...

SOKAK LAMBASI

Merhaba Sokak Lambası...

Adım Veronica, yaklaşık bir yıldır İstanbul'da yaşıyorum. Bir ay öncesine kadar hayatımı normal bir şekilde sürdürmeye çalışıyordum. Alışmaya çalışıyordum, zor geliyordu ilk başlarda. Fakat yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Hayatımı idame ettirebilecek hiçbir şeyi bilmiyordum.

Kendi ülkemizde zor günler yaşıyorduk. Üretim yoktu, işsizlik çoktu. Herşey çok pahalı, kıt kanaat geçiniyorduk. Birgün herkesin elinde ilan parçacıkları, bunlardan konuşuyorlardı. Bu ilanlar adı duyulmamış bir firma tarafından dağıtılmıştı. Her genç kızın eline sıkıştırılmıştı. Kız arkadaşlarımla bir araya gelip konuşmaya başladık. İlanda "Çok güzel ülkelerden birinde dolar kazanmak ister misiniz? Bunun için genç ve güzel olmak yeterli. Başvurularınızı irtibat bürosuna yapabilirsiniz." diye yazılmıştı ; renkli, güzel kağıtların üzerine. Nasıl bir iş olabilirdi ki bu iş binlerce dolar kazandırabiliyordu. Kendi aramızda tartışıyor, ama bir türlü bir anlam veremiyorduk.

Farklı firmalardan da benzer ilanlar dağıtılınca birçoğumuz bu ilanlara başvurmaya karar verdik ve irtibat bürolarına gittik. Bizi tepeden tırnağa incelediler, mankenler gibi yürüttüler. Birkaç hafta sonra aramızdan kimleri seçtikleri belli olmuştu. Ben de "şanslı" kızlardandım.

Uçak biletleri ve tüm masraflar firma tarfından karşılanıyordu. Hayallerimizi gerçekleştirmemize az kalmıştı. Herkes neleri alacağını, neleri yiyeceğini anlatıyordu. Binlerce dolar başka nasıl harcanırdı ki? Tabii ki ailemize de bakacaktık. Yolculuk başlamıştı, bir ülkeden başka bir ülkeye gitmek heyecan vermişti bize. Bizimle gelme cesaretini gösteremeyen arkadaşları alaya alıyorduk. Keyifliydik. Bizi düşündüren tek şey ne iş yapacağımızdı. Öyle ya iyi bir iş olmalıydı.Yoksa firma bu kadar masraf yapıp bizi neden buraya getirsindi ki.

İstanbul'da bir otele getirdiler bizi, meraklı gözlerle her tarafı ağzımız açık, inceliyorduk. Odalarımıza yerleşip, dinlendik. Bir süre sonra sorumlu kişi odaları tek tek dolaşıp ne yapacağımızı bir bir anlattığı zaman, sözcükleri artık anlayamıyorduk. "Misafirleri hoş tutmak", ne demek olabilirdi? Her söyleneni yapmak zorundaymışız. İtiraz ettik! Ülkemize geri dönmek istedik. Ancak gitmek isteyenler gitmekte özgürdür, fakat bize, yapılan masrafları geri ödemek şartıyla denildi. Onlara borcumuz yüzlerce dolardı. Oysa bizim tüm paramız ancak bir kişiyi göndermeye yetiyordu. Kandırılmıştık. Duygularımız incinmişti. Hiçbirimiz geri dönemedi...

Acı çekiyorum Sokak Lambası. İnsanlar gözlerini bana dikmiş bakıyorlar, rahatsız oluyorum. Belki ilk defa beni beğenen bakışlardan. Bana bakan gözler arasında onun gözlerini arıyorum. Onun bakışlarını özledim. Gitmesi gerekiyordu uzaklara yüreğindeki umudu yaşamak için.

Pek dikkat çekmeyen, herkesin rahatlıkla gelip geçtiği uğrak bir sokak içinde Sokak Lambası'nın zar zor aydınlattığı bir çay bahçesinde oturuyordum. Yüreğim sıkıntıyla dolu, oyalanmaya çalışıyordum. Özlem doluydu içim. Ülkemi, evimi, üzerinde kaydığımız buz tutan nehirleri, burnumuzu donduran soğukları bile özledim. Kendi dilimi konuşurken anlaşılmak istiyorum artık. Boyun eğmişliğime öfkeliydim, nasıl da o ilanlara inanıp buralara kadar gelmiştim. Böyle olacağını bilemiyordum ki!

Yanıma gelip "Ağlama demişti, herşey düzelir, yarınlar güzeldir..." demişti. Kimdi bu yabancı adam, tanımıyordum. Sakinleştirmişti sevecen hareketleriyle beni. Sonra sık sık görüştük, seviyordum artık onu. Beni de götürmesini istemiştim ama bu imkansızmış. Yarınları yaşama cesareti olmalıymış insanın, ne olursa olsun. Seviyordum onu, öbürleri gibi davranmamıştı bana. Özlüyorum onu...

Bir melodi geldi kulağıma; "Atın beni denizlere, yalan dünya size kalsın, ayrılmam sevgilimden. Bir daha sevemem ben...".

"BIRAKIN ULAN KADINI, AVRATYÜREKLİLER!"

Sibel Çilûneh

"Sibel, aldın evi süpürmüş mü?"
Süpürmemişse git kafa tut. Seni terslerse, canı kasmuş, dayağı hak etmiş demektir, bir güzel dön.
"Pınar iş al, çorap ör".
Sakın okuma.
Aptalsın sonra.
"Okuyup da ne yapacaksın" yoksa?
"Elif, fidan dik, ata".
Herif de senin tavuk yumurtalarını satıp, gizli gizli biriktirdiğin parayı alıp, kahveye gitsin.
"Yıldız, (kocana) yumurta soy".
Çünkü onun eline iş uğruş, yanındaki çaydanlıktan bardağına çay bile doldurmuyor.

Üsküdar'ın en işlek caddesi. Eli kadının boğazında. Var gücüyle sıkıyor. Bir yandan da eve götürebilmek için iterek ve boynunu çevirerek yön veriyor. Kadın gayri ihtiyari boynundaki elden gelen emre itaat ediyor. Ayrılmak istiyordu. "Ayrılıcam senden" diye her bağırışında, o el giderek daha çok canını acıtıyordu. Bir ara o koca elden kurtardı boynunu. Olanca hızıyla koşmaya başladı. "Bırak beni" diyordu. "Yeter artık, bırak. Kendin kovdun. Kendin aşağıladın. Siktir git bu evden, dedin. Dediğini yapıyorum, gidiyorum işte. Bırak beni" diyordu ama korkuyordu. Yakalandı, yakalanacak. Yakalandı da. Didişme anında o koca elli adamın hep övünerek anlattığı kafa darbelerinden birini yedi. Kadın yere yığıldı. Bir anda kadını yere serdiğine göre haklıymış, övüneceği kadar varmış. Bir anda nasıl da yere serivermişti kadını. Koca ellerden biri kadının başının, diğeri bacaklarının altına girdi. Artık bitmişti. Bu çırpınış da bir işe yaramamıştı. Yine başa dönüyorlardı. Yine kadının kendinden geçmeden önceki sözü, "Bırak beni" oldu.

Ayrılmak istiyordu. O gün, işyerinden konuşabildiği tek arkadaşına telefon etti. "Çok kötüyüm, gelir misin" dedi. Biliyordu ki, gelecekti. Onu yalnız bırakmayacaktı. Geldi de. İşyerindekilerden de artık hiçbir şey gizlenemiyordu. Daha önceki kavgalardan kalan izler yüzünden, inanmadıklarını bile bile, çeşitli yalanlar uyduruyordu. Boynundaki izler sorulduğunda, böcek ısırdı demişti. Yüzündeki yaraların nedeni sorulduğunda, nasıl olduğunu bilmiyorum ama, taksinin camı patladı ben de önde oturuyordum, kesikler bu yüzden demişti. Artık kanıksanmıştı. İzin almak zor olmuyordu. Yüzlerdeki acıma ifadesi onu korkunç rahatsız ediyordu ancak yapılacak hiçbir şey yoktu. Dayak yedim deyip neyi değiştirecekti. Sadece acıma hissini meşrulaştıracaktı. Arkadaşının gelmesi çok uzun sürmedi. İzin aldı ve çıktılar. "Çok utanıyorum" deyip uzun uzun ağladı. Her seferinde artık ağlamayacağını söylüyordu, gururuna

dokunuyordu ama dost bir omuz her zaman bulunmuyordu. Bu işin en zor kısmı ağlarken konuşmaktı. İç çekip "artık", iç çekip "dayanamıyorum" diyordu. "Artık dayanamıyorum. Bir psikopatla yaşanmıyor. Her gün düzelecek umuduyla yaşanmıyor. Hergün düzelecek umuduyla bekleyerek ömrümü tüketiyorum. Olmuyor, kendi kendimi kandırıyorum. Ta başından beri, ben bu adamı düzeltirim diyerek kendimi kandırıyorum. Kendini kanıtlama telaşıyla attığı her dayaktan sonra ağlayıp sızlanmaları, değişicem, düzelicem demeleri, öbür dayak faslının, ha başladı ha başlayacak anında, 'Ben böyleyim ulan. Döverim. Aldığım kültür bu' sözleriyle birdenbire tüm umutlarımı yeniden suya düşürüveriyor". Eskiden insanlar "ben cahilim" sözlerini bu kadar kolay , bu kadar rahat söyleyemezlerdi. Neler olduğu konusunda yorum yapamıyordu. Doğru aldıkları kültür buydu. Okul hayatımızın ilk günü başlıyordu, erkeklerin arkasına sığındıkları bu maço kültürü.
Ne diyordu alfabe kitapları:
"Birol, ablan evi süpürmüş mü?"
Süpürmemişse git kafa tut. Seni terslerse, canı kaşınmış, dayağı hak etmiş demektir, bir güzel döv.
"Pınar ip al, çorap ör".
Sakın okuma. Asileşirsin sonra.
"Okuyup da orospu mu olacaksın" yoksa?
"Elif, fidan dik, sula".
Herif de senin tavuk yumurtalarını satıp gizli gizli biriktirdiğin parayı alıp, kahveye gitsin.
"Yıldız, (kocana) yumurta soy".
Çünkü onun eline it sıçmış, yanındaki çaydanlıktan bardağına çay bile dolduramıyor.
Bu nasıl mantıktı ki, seviyorum, sensiz yaşayamam dediği kadının, işten yorgun argın gelip, evde de kendisine hizmet etmesini bekliyordu. Hastalandığında sabahlara kadar başucunda bekleyen kadın yatağa düştüğünde, "Git kendine bir nane-limon kaynat" diyordu. O istemiyor diye tüm dostlarını, zevklerini, uğraşlarını, sosyal yaşamını elinin tersiyle iten kadını, ağzına soktuğu kaşıkla yemek yemedi diye, "Benim kaşığımdan mı tiksiniyorsun? Senin götün kalkmış" deyip dövebiliyordu. Bu sevgi falan değil, tam bir barbarlıktı. Bir arkadaşı "sevgi öğretilen birşeydir" diyordu. Anlaşılan bu barbara kimse sevgiyi öğretmemişti.
Ağlaması kesilmişti artık. O kadar hızlı düşünüyordu ki, ağzı ve dili bu hıza yetişip düşündüklerini sözcüklere dökemiyordu. "Onu seviyor musun" diye soruyordu arkadaşı. "Evet" diyordu. Çevresindekiler kadar kendisini de buna inandırmaya çalışıyordu. **"Evet, seviyorum ama ben açım. Dostluğa açım, saygıya açım, güvene, nezakete, iyiniyete, sohbete, paylaşmaya açım. Yani ben insana açım"** diyordu. Daha nasıl anlatılabilirdi bilmiyordu. Bitmişti. Daha ilk gün bittiğini anlamıştı ama serde herşey vardı. Daha en başında herşey bitmişti aslında. İlk gece uğradığı tecavüzden sonra bu canavarla nasıl yaşanır bir ömür boyu deyip ağlamıştı. Yaşanmıyordu işte. Diri diri mezara gömülmekti bu. Her türlü aşağılamana ses çıkarmayacağım demekti bu.
Kapı çaldı. Birden irkildi. Arkadaşı kapıyı açmaya gitti. Gürültüleri duydu. "Nerde o orospu? İşten izin alıp nasıl buraya gelir?"
Aklına Cüneyt Arkın'ın repliklerinden biri geldi; "Bırakın ulan kadını, avrat yürekliler!" Güldü ama ondan daha komik bir başka Türk filmi klasiği vardı ki, o anda buna katıla katıla gülünürdü: **"Bedenime sahip olabilirsin ama ruhuma asla".**

Benim Feminizmim

Hande

On-oniki yaşında iken namaz kıldım, aylar boyunca oruç tuttum. Bu süreci yaşadığım için geleneksel kadın rolünü benimsemem olasılığı daha fazlaydı. 1977 - 78'lerde Lise de okurken, dönemin anılan kavramlarıyla "solcu " ve "devrimciler" yaşamıma girdi, artık solcu ve devrimciydim

Feminizmi tanımlamadan önce kavramsal çıkışı, ilgili olduğu alan, toplumsal yapılanma (sosyal-ekonomik, tarihsel süreç) içinde asıl neyi amaçladığına kısaca bir göz atmakta yarar var.

Evreni oluşturan canlı varlıklar birbirinden fonksiyon ve düşünce yetisi bakımından ayrılırlar. Düşünebilen, akıl yürüten, kendini yönetebilen, gelişen ve dönüşen varlığa "insan" diyoruz. İnsanlık kavramı geneldir. Sıfır yaşından başlayarak, ölünceye kadar cinsiyet (doğurganlık), renk, biyolojik (kadın - erkek) ve fiziksel farklılık gözetmeden canlılığı betimler. Köleci feodal topluma kadar kadın-erkek arasındaki fark sadece biyolojik olarak görülmüştür.

Sonraki toplumlarda, köle- efendi, serf- köylü, işveren- işçi, kadın - erkek kavramları toplumun üretim ilişkisinin yapısına göre tanımlanmıştır. Bu anılan toplumların bağrında bir eşitsizlik vardır. Eşitsizliklerin yaşandığı bu toplumlarda kadın ikinci cins durumundadır.

Eşitlik kavramı, eşitsizliği yaşayanlar tarafından sorgulanmıştır. Eşitsizliklerin sorgulandığı bazı toplumsal yapılar içerisinde kadın eşitsizliği de, tarihsel farklı süreçler izledi. Bu süreçlerde kadın-erkek eşitsizliği 17.yy'dan başlayarak köleliğe karşı başkaldıran grupların bilinciyle farklı şekillerde sorgulanarak 20 yy'ın sonuna kadar geldi. Bu sorgulanma ilk kez Fransız yazar Alexander Dumas tarafından 1879 yılında **Feminizm** olarak tanımlandı. Bu kavram günümüzde kadın hareketlerini betimlemek için herkes tarafından kullanılıyor.

17.yy Rönesans- Aydınlanma, devrimlerden farklı biçimlerde ve toplumun ekonomik-siyasal yapısı içinde Feminizm de farklı şekillerde etkilenerek ve hareket olarak nitelik kazanmaya başlar. Bu dönemden itibaren özü aynı, değişik tümcelerle ifade edilmeye başlandı. Kısaca bütün ifadelerinde kadının ilgi objesi olması ve kaynağında değişmeyen, kadının eşitsiz konumunu sorgulamasıydı. Bunlardan bir kaç tanıma bakalım: "kadınların insan olarak değerlerini vurgulayan bir inançlar, değerler, tutumlar dizisini kuşatır. Kadınlara ilişkin olumsuz kültürel imgeleri yadsır" Bunları irdelersek kadının insan olarak toplumda yerini almasını ifade eder ve bu tanımlar çoğaltılabilinir .

"Kadınların toplum içindeki rol ve haklarını genişletmeyi öngören bir öğreti."[1] Bu ifade de hangi toplum biçimi olursa olsun, kadının varsa yadsınmış haklarının daha geniş sahaya yayılmasıdır.

"Feminizm kadını etkileyen sorunlarla ilgilenmek, kadınların ilerlemelerini sağlayacak etkinlikler gerçekleştirmektir".[2] Tanımının da analizini yaptığımızda, kadın sorunuyla ilgilenme biçimi ne olursa olsun her kadın az çok feministtir. Bunun dışında bu tanımlar, salt tek cepheden bakmıyor birçok toplumsal olguyu da sorguluyor.

"Feminizm; kadın-erkek eşitsizliğini her alanda ortadan kaldırmayı amaçlayan toplumsal ve kültürel açıdan bağımsızlığını

elde etmesi için, gerekli kazanımları, sağlamaya çalışan, kadın kimliğinin benimsenmesi için örgütlü olarak savaşanların bir düşünce akımıdır."[3] Çünkü; geleneksel, siyasal ideolojinin cinsiyetçi-ayırımcı, kadını ikinci cins konumunda gören, kamusal yaşamdan dışlayan ve kadınların büyük bir çoğunluğunun da içselleştirmesini sağlamasına karşı çıkan feminizm, 20.yüzyılın en önemli ve etkin siyasal ideolojilerinden biridir.

Düşünce tarihine baktığımızda, Isparta sitesinde savaşçı yetiştirmede kadın ile erkeğin arasında hiçbir ayrımın olmadığını ancak bunun felsefede, sanatta, bilimde sürmediğini görüyoruz. Aslında günümüzde bir çok ülkede de bunun örneklerine rastlanıyor. Kadın, ülkenin kurtuluşu için erkekle omuz omuza savaştı. Fakat kurtuluştan sonra kadın yine özel alana geri döndü, yani ikinci konumu devam etti.

FEMİNİST kadın ise, bu düşünce akımını benimseyen ve kendi İZM'i doğrultusunda davranan kişidir.

Bu tanıma değindikten sonra, feminizmin diğer türlerine de değinmek gerekir.

Toplumun ekonomik, tarihsel, sosyal süreci ve toplum da önemli gelişmeler kadın yazarların düşüncelerini, ideolojilerini belirler, bu da Feminizmin farklı farklı yorumlanması gerçeğini gösterir.

Kadın yazarlar; kadın sorununu irdeleyerek farklı feminizm türleri ortaya koymuşlardır. "Feminizm farklı feminist gruplar içinde farklı anlamlar taşımaya başlamakta ve gruplar birbirinden ayrılıp birbirine karşı katı bir tutum içine girmişlerdir "[4] Bu türler Radikal, Sosyalist, Marksist, Lezbiyen, Siyah, Ecruture(Fransa'da bir grup, Helene Cixous, Luce İrigaray gibi feminist kadın kuramcılar farklı bir kadın dilinin kullanılması gerektiğini savlamışlardır) v.b. sınıflamalar yapmaktalar. Ekofeminizm şeklinde de görüldüğü gibi tek bir feminizm yok, çoğulcudur. Bu da 1.dalga feminizmi denilen 17-20. yy arasında ki süreçtir. İkinci dalga feminizm ise 1960 sonrası bir süreç işler. Bir kaç türü kısaca özetlenirse: Liberal iktisadi teori içinde paralel olarak gelişen liberal feminizmin, asıl olarak iktisadi liberal teorinin içinde geliştiğinden bu teorinin dayanaklarının kadına uygulanmasıdır. Yani bireyci, eşitlikçi ve özgürlükçüdür. Birey rasyoneldir yani akıllıdır.

- Kadın da akıllıdır. Kadının birey olması, özerkliğini kazanması, işte liberal iktisadi teoremin savunduğu öngürülerdir ve bu sistem içinde eşitlikçi kurama dayanır. Özeti kadın - erkek eşitliğini yasalar karşısında eşit hale getirerek eşit fırsatlar yaratıp negatif ayrımcılık noktasında pozitif ayrımcılığı savunmasıdır.

Markxist, sosyalist, siyah , ecruture (postmodern), psikoanalitik, ekofeminizm vb şeklindeki ki feminizm türlerini tekrar göz önüne alarak, bu noktada kendimi hangi tür içinde ifade ediyorum ve neden feminizm dedim. Öncelikle ben bir kadınım ve kadınların sınıflı toplumlarda kat kat ezildiğini düşünüyorum ve öyledir de. Yalnız, bunun bir kader olmadığını sol geleneklerden öğrendim desem abartmış sayılmam. Sol gelenekten gelmeseydim bu gerçekliği kabul eder miydim? Okur - yazar bir kadın olarak elbette bu olasılık vardı. Ama bunun tersi de söz konusuydu. Çünkü okuma - yazmayı öğrenmeden önce İslam dinine merak sarıp Kuran, Mevlüt ve başka dini referansı olan kitap okuma dersleri aldım. Daha on - oniki yaşında iken namaz kıldım, aylarca oruç tuttum. Bu süreci yaşadığım için geleneksel kadın rolünü benimsemem olasılığı daha fazlaydı. 1977 - 78'lerde lise dönemimde, o dönemin anılan kavramlarıyla, "solcu" ve "devrimciler" yaşamıma girdi. Artık solcu ve devrimciydim.

Etnik kaygımdan DOLAYI, BU FEMİNİZM TÜRLERİNİN, BU ARAYIŞIMA TAM CEVAP VERMEMESİNE RAĞMEN yukarda sıraladığım femin-izmler içinde bilinç alma, taşıma sürecinde bir işlev göreceğini düşünüyorum. Ayrıca, bir grubun, yada kişinin toplumsal konumunu tahlil ederken birden fazla toplumsal belirlenimi üzerinde taşıyabileceğini düşünüyorum. Feminizmler içinde çalışmayı ve ortak payda olan kadınların sorununu önemsiyor ve katılıyorum.

Bu gerçekliğim doğrultusunda izm(im)i aramaya liberal eşitlikçi (klasik-sosyal)

feminizmden başlıyayım. Ama bunun benim İZMim olamayacağını hemen söyliyeyim. NEDEN? Çünkü ben liberal - İktisadi teorinin, kapitalizmin has teorisi olduğunu ve kadın-erkek eşitliğinin yapısal anlamda çözümünün bu teoriyle çelişki arzedeceğini düşünüyor ama bildiğim bu gerçekliği bir an unutarak, kadın sorunu, sorunum, çözülecek varsayayım. Bu defa emekçi olmamdan kaynaklanan ekonomik sorunlarım, sorunlar bitmeyecek; yoksulluk, sefalet devam edecek. Neden ? Çünkü, kapitalizmin devamı artı değerin sürmesine bağlıdır. Artı değerin oluşması da çalışanların emeği üzerinde tasarruf demektir. Tabi ki bu tasarrufun ilk adresi kadınlar olacaktır. Fırsat eşitliğine örnek olarak Türkiye koşullarında kadınlarla ilgili sayısal bir kaç veriye bakalım: Kadınların %34'ü hala okur yazar değil. Okuyan kadınların %44'ü kadin işleri denilen hizmet sektöründe yoğunlaşmışlardır. Okuyan kadınların ancak %7'si idari kademelerdedir. Sonuç; fırsat eşitliğininde ancak bir kaç kadının önünü açacağını istatistiki bilgiler de bize gösteriyor. **Bu nedenlerle sorunlarımın çözülmesinin olanaksız olduğu bir izmin içinde kendimi ifade edemiyeceğimi düşünüyorum. Ancak bütün sorunların çözümünün bir ilk adımı, telafisi olur. Bu nedenle elbette desteklenmelidir.**

Öyleyse bu teori ancak önümüzü açar, öncü kadınları çıkarır, çıkarıyorda. Ama bundan sonrası gelmeli, gelebilir mi diye düşünmeli. Geriye kalan feminizm **türlerine bakmaya devam edeyim. Radikal Feminizm benim şimdiye kadar edindiğim zihinsel sürecime ters olduğundan hemen bir tarafa bırakıyorum.** Neden? **Çünkü, ben iki cinsin eşitsizliğinin çözümünü topyekün kadınların erkeklere karşı savaşımı olarak düşünmediğim için bu kuram benim gerçekliğimle** örtüşmüyor. Kalan kuramlara (Marksist, Sosyalist, Siyah-Beyaz) da izmim tam budur diyemiyorum. Çünkü feminist kuramın bilinç taşıma diye bir görevi olduğunu, bu görevinden dolayı başta da belirttiğim gibi modern feminizmin tanımı çerçevesinde bilinç yükseltme grupları adı verilen uygulamasıdır. Sosyalist feminizm, kadının ezilmişliğinin özel mülkiyetle birlikte ortaya çıktığı SAVI nedeniyle benim düşüncemle örtüşüyor. Ama reel sosyalist süreçleriyle ilgili bilgim yetersizdir. Kapitalizmin olduğu ülkelerde yer alan ve sol politikayı benimsemiş kişi, kurum, parti ve sendikalardaki idari kademelere kadının katılımı yetersizdir. Bu nedenlerle belli bir düşünsel etkinlik ve bilimsel seçim sonucu feminist nitelemesini reddeden kişi ya da gruplara salt bazı etkinliklerinden dolayı feminist denildiğini ve bu nedenlerle bir kaç türle birlikte de kendimi ifade edebilirim diye düşünüyorum. Bu nedenlerle kesin çizgilerle tek bir tür ile şimdilik örtüşemiyorum. İleriki süreçte tüm yönleriyle inceleyip, bana uyan ve uymayan yönlerini saptadıktan sonra bir izm içinde kendimi ifade edebileceğimi düşünüyorum. Ancak başta da belirttiğim gibi sosyalist ve marxist kuramla örtüşüyorum. Etnik kaygımdan DOLAYI, BU FEMİNİZM TÜRLERİNİN, BU ARAYIŞIMA TAM CEVAP VERMEMESİNE RAĞMEN yukarda sıraladığım feminizmler içinde bilinç alma, taşıma sürecinde bir işlev göreceğini düşünüyorum. Ayrıca, bir grubun, ya da kişinin toplumsal konumunu tahlil ederken birden fazla toplumsal belirlenimi üzerinde taşıyabileceğini düşünüyorum. Feminizmler içinde çalışmayı ve ortak payda olan kadınların sorununu önemsiyor ve katılıyorum.

1) Prof Dr.N. Arat ," Feminizmin tanımı ve Tarihi ", Feminizmin ABC ' si,Simavi Yayınları ,İstanbu, 1991

2) " " "

3) a.g.e.

4) a.g.e.

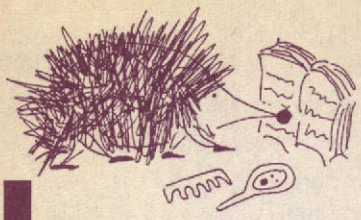

NE DEDİLER?

* Neden Jujin ? Kadın niye dikenli olsun ki. Bence kendini yetiştirmeli ve mücadele de kendini kabul ettirmeli. Ben karşımda erkeği hedef olarak seçmem. Çünkü sistem var.

Selma / Diyarbakır

* Giyersem gözlerine hüküm giyeyim. Gel akla beni.

Hicri İzgören / Diyarbakır

* Kesk yazısına biraz daha bilimsel kelimeler serpiştirilse yazı daha ilginç gelebilirdi. Ama yazı çok anlaşılır, belki bu yazıyı yazanın tarzı da olabilir. Bu dergi bana farklı geldi çünkü, piyasadaki dergiler gibi değil.

GÜLBAHAR (Öğrenci) / İstanbul

Dergiyle uğraşacağınıza evlenin, mutlu olun daha iyi olmaz mı? Bir kadın/İstanbul

* Jujin, biraz daha titizlikle performansını artırırsa özellikle gerçekçi, bağımsız ve seviyeli çizgisiyle ideal bir kadın dergisi olacağı inancındayım. 5. sayıdaki teorik yazıların ileriki sayılar için ağırlık oluşturmasıyla derginin düzeyli bir yansıma oluşturacağı inancındayım.

Y. SERDAR ESEN / Diyarbakır

*Jujin kadının özgürleşmesi için ışık olması dileğiyle başarılar. OKTAY/ Batman

*Yazım hataları var. Kadınlarla ilgili yazılar aynıdır. Burada bunu gördüm. Verilen çözüm yeterli değildir, daha yeterli olmalıdır. Bana göre bu dergide bir çözüm yolu ortaya koymalıdır. Bu misyonu yüklenmelidir.

ŞÜKRAN/ Diyarbakır

*Niye Jujin? Kirpi değil mi? Biz isminden dişi kirpi olarak algıladık. 5. sayı bize geldi. Yazılardan yararlandık. Bu sayıdaki Kesk yazısındaki istatistiklerden yararlandık.

NEVİN / Diyarbakır

*Bana çok cevap vermiyor. Konuşulan dil gibi yazılıyor. Biraz da Kürt gerçekliğini anlatmalı. Utangaç bir feminizm yapıyorsunuz. Sadece bir kesime hitap ediyor. Mesela; gerilla kadın ile ilgili yazı olsaydı bu dergiyi çok satardım . Cinsellikle ilgili "Aynadaki Ben" yazısını okudum, tiksindim. Bu bilimsel bir yazı değil.

FEHMİ / Diyarbakır

*Dergiyi inceledim. Kadının politikleşmesi ile ilgili yazı yok. Yazılar gündelik. Kadının örgütlenme sorununa da bakışı önemli, nerede ve nasıl örgütlenecek. Bunlar yok.

Sevinç / Diyarbakır

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

HALEPÇE'Yİ UNUTMADIK...

.....

duyurmayın ölümleri annelere
delirirler
delirir yüreğim küçük puntolarda
gizlenmiş acılara

Hüseyin Elçi
Aralık 89

www.arsivakurdi.org

TECAVÜZDE İSTATİSTİKLER

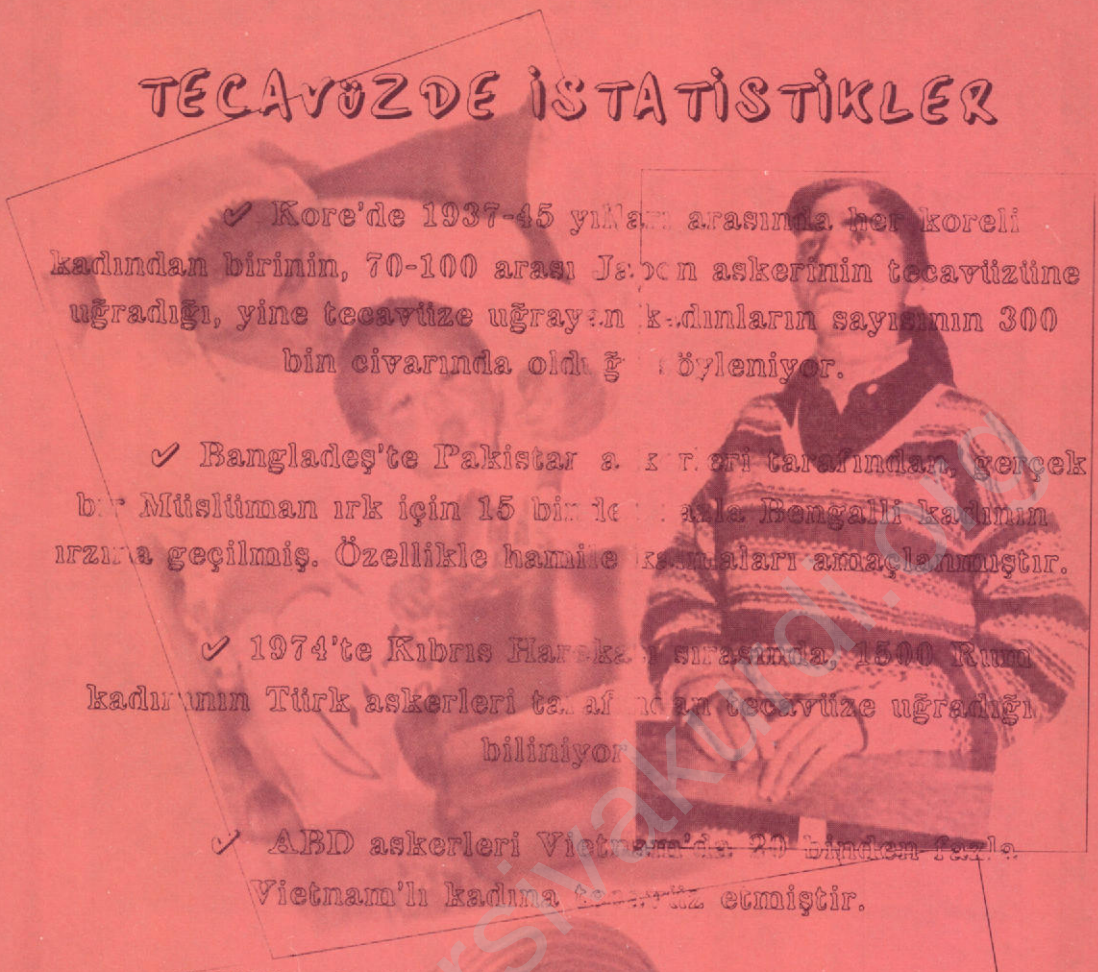

✓ Kore'de 1937-45 yılları arasında her koreli kadından birinin, 70-100 arası Japon askerinin tecavüzüne uğradığı, yine tecavüze uğrayan kadınların sayısının 300 bin civarında olduğu söyleniyor.

✓ Bangladeş'te Pakistan askerleri tarafından, gerçek bir Müslüman ırk için 15 bin dolayında Bengalli kadının ırzına geçilmiş. Özellikle hamile kadınları amaçlanmıştır.

✓ 1974'te Kıbrıs Harekatı sırasında, 1500 Rum kadınının Türk askerleri tarafından tecavüze uğradığı biliniyor.

✓ ABD askerleri Vietnam'da 20 binden fazla Vietnam'lı kadına tecavüz etmiştir.

✓ Hitler faşizminin yaşandığı Almanya ve Avrupa ülkelerinde, tarihe kara bir leke olarak geçen "KRİSTAL GECE" olarak adlandırılan vakada Yahudi kadınlar, kitlesel olarak tecavüze uğradılar.

✓ Eski Yugoslavya'da 20 binden fazla kadının Sırp askerlerinin taciz ve tecavüzüne uğradıklarını herkes biliyor.

✓ Türkiye'nin OHAL bölgesinde yaşanan savaşta rakamlara dökülmemiş, dökülememiş bir çok taciz ve tecavüzün yaşandığını anlamamak mümkün değil.

www.arsivakademi.com